

Република Српска
ОПШТИНА ФОЧА
**ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И
ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ**
Ф О Ч А

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А
о стању у области привреде, запослености, шумарства, лова и риболова,
пољопривреде и руралног развоја на подручју општине Фоча

Фоча, јул 2025.године

ОБРАЂИВАЧ:
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ
И ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

ПРЕДЛАГАЧ:
НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ

1. ПРИВРЕДА ОПШТИНЕ ФОЧА

Код израде анализе стања привреде кориштени су подаци из Анализе пословања субјеката на територији општине Фоча према обради достављеној од Агенције за посредничке, информатичке и финансијске услуге Бања Лука (АПИФ-а) који се односе на финансијске показатеље пословања правних лица и предузетника који воде двојно књиговодство за период 01.01. – 31.12.2024. године на подручју општине Фоча, као и упоредни подаци за 2023. годину, те подаци прикупљених од ПКРС – Подручне привредне коморе Требиње и Пореске управе РС, као и подаци којима располаже Одјељења за привреду и друштвене дјелатности Фоча.

Према достављеним обрађеним подацима АПИФ-а по годишњем обрачуна за 2024. годину, која је урађена на основу предатих годишњих обрачуна фочанских пословних субјеката (102) укупна актива привреде општине (као и пасива) за период јануар-децембар 2024. године износила је 560.450.865 КМ и већа је за 19 % у односу на период јануар – децембар 2023. године. У оквиру активе значајно је учешће сталне имовине од 358.416.562КМ, или 64 %. У оквиру вриједности пасиве од 560.450.865 КМ, капитал учествује са 333.418.093 КМ, или 59 %.

Укупни приходи фочанских пословних субјеката (288.944.289 КМ) биљеже раст од 27 %, а укупани расходи (205.397.267 КМ) у 2024. години су остали скоро исти (већи 0,5 %).

Укупни добици пословних субјеката (79.925.225 КМ) већи су за 250 %, у односу на добитке из 2023. године, док су укупни губици пословних субјеката по обрачуна за 2024. годину (3.992.110 КМ), у односу на 2023. годину већи за 76 %.

Код наведених пословних субјеката укупне дугорочне обавезе у 2024. години износиле су 16,40 милиона КМ и нису се мијењале у односу на 2023. годину, укупне краткорочне обавезе су 191,88 милиона КМ (ИНД 131), док су укупна потраживања у 2024. години износила 60,15 милиона КМ и већа су 4 %, у односу на 2023. годину.

На основу предатих годишњих обрачуна за 2024. годину укупан број запослених био је 1.309 радника и исти је као у 2023. години.

Укупан број пословних субјеката (102) који су предали завршни рачун за 2024. годину већи је за 4 у односу на 2023. годину, или процентуално 4%.

Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске пословни субјекти своју дјелатност могу регистровати у 21 подручју, означеном једнословном абecedном шифром разврстаном у 88 области. Пословна активност на територији општине Фоча се одвија у 15 подручја разврстаних у 32 области.

Табела број 1. Преглед подручја и заступљеност пословних субјеката општине Фоча према хијерархијским нивоима класификације дјелатности.

Шифра области	Назив области	Број пословних субјеката
ПОДРУЧЈЕ А- ПОЉОПРИВРЕДА, ШУМАРСТВО И РИБОЛОВ	1002	Шумарство и сјеча дрвета
ПОДРУЧЈЕ В- ВАЂЕЊЕ РУДА И КАМЕНА	10	1

05	Вађење угља и лигнита		1
ПОДРУЧЈЕ С- ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА			
23			
10	Производња прехранбених производа	1	
11	Производња пића		1
13	Производња текстила		1
14	Производња одјеће	1	
16	Прерада дрвета и производа од дрвета и плута, сем намјештаја, производња предмета од сламе и плетарских материјала		14
22	Производња производа од гуме и пластичних маса		
1			
31	Производња намјештаја		1
32	Остала прерађивачка индустрија		1
ПОДРУЧЈЕ D – ПРОИЗВОДЊА И СНАБДЈЕВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ, ГАСОМ, ПАРОМ И КЛИМАТИЗАЦИЈА			
35	Снабдјевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација		7
ПОДРУЧЈЕ E- СНАБДЈЕВАЊЕ ВОДОМ, КАНАЛИЗАЦИЈА, УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ И ДЈЕЛ. САНАЦИЈЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ			
36	Прикупљање, пречишћавање и снабдјевање водом		2
1			
38	Прикупљање отпада, дјелатности обраде и одлагања отпада, рециклажа материјала		1
ПОДРУЧЈЕ F – ГРАЂЕВИНАРСТВО			
		12	
41	Изградња објеката високоградње		2
42	Изградња објеката нискоградње		4
43	Специјализоване грађевинске дјелатности		6
ПОДРУЧЈЕ G ТРГОВИНА НА ВЕЛИКО И НА МАЛО; ПОПРАВКА МОТОРНИХ ВОЗИЛА И МОТОЦИКАЛА			
			9
45	Трговина на велико и на мало моторним возилима и мотоциклима, поправка моторних возила и мотоцикала		1
46	Трг. на на велико, сем трговине моторним возилима и мотоциклима		4
47	Трговина на мало, сем трговине моторним возилима и мотоциклима		4
ПОДРУЧЈЕ H – САОБРАЋАЈ И СКЛАДИШТЕЊЕ			
			9
49	Копнени саобраћај и цјеловодни транспорт		2
50	Водени саобраћај		3
52	Складиштење и пратеће дјелатности у саобраћају		4
ПОДРУЧЈЕ I - ДЈЕЛАТНОСТИ СМЈЕШТАЈА, ПРИПРЕМЕ И ПОСЛУЖИВАЊА ХРАНЕ, ХОТЕЛИЈЕРСТВО И УГОСТИТЕЉСТВО			
		4	
55	Смјештај		4
ПОДРУЧЈЕ J – ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ			
2			
61.	Телекомуникације		
1			
62.	Рачунарско програмирање савјетовање и припадајуће дјелатности		1
ПОДРУЧЈЕ K – ФИНАНСИЈСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ И ДЈЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА			
			1
64	Финансијске услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова		1
ПОДРУЧЈЕ M – СТРУЧНЕ, НАУЧНЕ И ТЕХНИЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ			
			7
70	Управљачке дјелатности, савјетовање које се односи на управљање		2
71	Архитектонске и инжењерске дјелатности, техничко испитивање и анализа		3
75	Ветеринарске дјелатности		2
ПОДРУЧЈЕ N -АДМИНИСТРАТИВНЕ И ПОМОЋНЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ			
			1
79	Путничке агенције, тур-оператори, остале резервацијске услуге и припадајуће дјелатности	1	
ПОДРУЧЈЕ Q – ДЈЕЛАТНОСТИ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ И СОЦИЈАЛНОГ РАДА			
			13
86	Дјелатности здравствене заштите		13
ПОДРУЧЈЕ S – ОСТАЛЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ			
			1
96	Остале услужне дјелатности		1
Укупно пословних субјеката		102	

Подручје С – Прерађивачка индустрија је најзаступљеније подручје на територији општине Фоча у којем послује највише пословних субјеката у 2024. години према класификацији дјелатности тачније њих 23 од чега се 61 % бави прерадом

дрвета и производа од дрвета и плута, осим намјештаја, производа предмета од сламе и плетарских материјала или 14 пословних субјеката који се баве овом дјелатношћу.

Подручје F – Грађевинарство је подручје на другом мјесту на територији општине Фоча у којем послује највише пословних субјеката у 2024. години, према класификацији дјелатности, тачније њих 12, а што чине: високоградња, нискоградња и специјализоване грађевинске дјелатности.

Подручје Q – Дјелатност здравствене заштите и социјалног рада је подручје које заузима треће мјесто на територији општине Фоча, у којем послује највише пословних субјеката у 2024. години, према класификацији дјелатности тачније њих 13, од чега се њих 13 бави дјелатности здравствене заштите.

Према подручјима у којима су разврстани пословни субјекти укупан приход већи од 10 милиона остварен је у следећим подручјима:

Р.Б.	ПОДРУЧЈЕ	Укупан приход у 2024. години	% учешћа у укупном приходу у 2024.год.	Укупан приход у 2023. години	%учешћа у укупном приходу у 2023. год.
1.	Прерађивачка индустрија - С	97.679.515	33,81	63.101.135	27,83
2.	Грађевинарство - F	55.399.982	19,17	56.615.273	24,97
3.	Дјелатност здравствене заштите и социјалног рада -Q	35.176.495	12,17	30.844.066	13,60
4.	Вађење руда и камена - В	30.381.968	10,51	32.159.568	14,18
5.	Трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала - G	15.611.073	5,40	15.885.446	7,00
6.	Пољопривреда, шумарство и риболов - А	11.533.258	3,99	7.980.474	3,52
7.	Производња и снабдјевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	14.130.362	4,89	13.513.529	5,96

Добитак већи од 500 хиљада КМ остварена је у 7 подручја дјелатности, презентираних у табеларном прилогу.

Р.Б.	ПОДРУЧЈЕ	Добитак у 2024. години	% учешћа у укупном добитку у 2024.год.	Добитак у 2023. години	% учешћа у укупном добитку у 2023.год.
1.	Дјелатност здравствене заштите и социјалног рада- Q	6.935.707	8,68	2.484.719	10,89
2.	Грађевинарство - F	15.077.489	18,86	5.613.573	24,60
3.	Вађење руда и камена – В	8.580.658	10,74	3.281.320	14,38
4.	Прерађивачка индустрија- С	45.105.334	56,43	7.538.578	33,04
5.	Пољопривреда, шумарство и риболов – А	911.479	1,14	660.182	2,89
6 .	Трговина на велико и мало, поправка моторних возила и	1.028.766	1,29	932.999	4,09

	мотоцикала - G				
7 .	Саобраћај и складиштење Н	1.640.429	2,05	441.452	1,93

Број радника већи од 100 евидентиран је у 3 подручја дјелатности презентираних у табеларном приказу:

Р.Б.	ПОДРУЧЈЕ	Број радника у 2024. години	% учешћа у укупном броју радника у 2024.год.	Број радника у 2023. години	% учешћа у укупном броју радника у 2023.год.
1.	Дјелатност здравствене заштите и социјалног рада -Q	569	43,47	577	44,08
2.	Грађевинарство - F	189	14,44	178	13,60
3.	Прерађивачка индустрија- C	145	11,08	159	12,15

У финансијском дијелу пословања нису обухваћени показатељи пословања пословних субјеката: ШГ „Маглић“ Фоча, Казнено поправни завод Фоча, НП „Сутјеска, „ГРАФО БАЛКАН“ с.п. Бања Лука који послује у области текстилне индустрије, те други пословни субјекти чије пословно сједиште није у општини Фоча, као и предузетници који не воде двојно књиговодство, а учествују у креирању пословног амбијента наше општине.

Спољнотрговинска размјена

ПКРС Подручна привредна комора Требиње доставила је преглед спољнотрговинске размјене за Републику Српску и општину Фоча, који је рађен на основу података Управе за индиректно опорезивање БиХ и података Републичког завода за статистику Републике Српске.

У Републици Српској у 2024. години спољнотрговинска размјена остварена је у вриједности 12,38 милијарде КМ. У истом том периоду остварен је извоз у вриједности 5,05 милијарди КМ, а увоз 7,34 милијарде КМ, што указује на спољнотрговински дефицит од 2,29 милијарди КМ.

Година	Увоз (у 000 КМ)	Извоз (у 000 КМ)	Обим (увоз+извоз) у 000 КМ	Салдо у 000 КМ)
2018	5.222.270	3.741.823	8.964.093	-1.480.447
2019	4.782.190	3.610.386	8.392.577	-1.171.804
2020	4.472.288	3.393.236	7.865.524	-1.079.052
2021	5.580.584	4.428.220	10.008.804	-1.152.365
2022	6.942.071	5.251.514	12.193.585	-1.690.557
2023	7.040.140	5.185.040	12.225.180	-1.855.100
2024	20.864.253	12.282.964	33.147.217	-8.581.289

Спољнотрговинска размјена Републике Српске по годинама (2018,2019,2020,2021,2022, 2023, 2024)

У општини Фоча у 2024. години спољнотрговинска размјена остварена је у вриједности 33,15 милиона КМ. У истом периоду остварен је извоз у вриједности 12,28

милиона КМ, а увоз 20,86 милиона КМ, што указује на спољнотрговински дефицит од 8,58 милиона КМ.

Покривеност увоза извозом износи 58,87 %, што значи да се на сваких 100 КМ увезене робе извезе робе у вриједности од 58,87 КМ.

Обим спољнотрговинске размјене у 2024. години (33,15 милиона КМ) мањи је од спољнотрговинске размјене остварене у претходној 2023. години за 0,13 милиона КМ, или 0,38 %. У истом овом периоду извозје мањи за 3,36 милиона КМ.

Година	Увоз (КМ)	Извоз (КМ)	Обим (увоз+извоз)	Салдо
2018	2.932.259	14.579.916	17.512.175	+11.647.657,62
2019	1.954.243	11.725.364	13.679.607	+9.771.121,46
2020	4.630.335	13.923.892	18.554.227	+9.293.557,56
2021	5.035.675	19.073.827	24.109.502	+14.038.152,19
2022	6.845.781	23.292.942	30.138.723	+16.447.160,51
2023	17.628.021	15.646.051	33.274.072	-1.981.970
2024	20.864.253	12.282.964	33.147.217	-8.581.289

Спољнотрговинска размјена општине Фоча по годинама (2018,2019,2020,2021.2022,2023, 2024)

Општина Фоча остварила је највећи промет спољнотрговинске размјене (увоз и извоз) са Србијом (75.279.993 КМ), Албанијом (10.315.559и Црном Гором (6.407.665 КМ). Код тих земаља евидентиран је највећи увоз, из Србије (72.010.824 КМ) и Албаније (9.330.460 КМ), док се највише извози у Србију (3.269.168 КМ,) и Италију (3.212.380 КМ).

Земља извоза	Вриједност извоза (КМ)	Земља увоза	Вриједност увоза (КМ)
Србија	3.269.168	Србија	72.010.824
Италија	3.212.380	Албанија	9.330.460
Шведска	1.854.497	Црна Гора	4.996.006
Црна Гора	1.411.659	Сјеверна Македонија	4.715.630
Албанија	985.098	Хрватска	3.875.725
Хрватска	717.717	Канада	2.793.443
Македонија	297.038	Кина	2.169.443
Мађарска	278.315	Италија	2.160.292
Словенија	172.679	Аустрија	1.695.719
Њемачка	64.271	Њемачка	1.429.504

Извоз-увоз општине Фоча у 2024. години по земљама (10) најзначајнијих код извоза и увоза

Извоз општине Фоча у 2024. години по тарифним главама (ТГ) - најзначајнији:

ТГ	Опис тарифне главе	Вриједност извоза (КМ)
44	Дрво и производи од дрвета, дрвени угљ	7.339.640
27	Минерална горива, минерална уља и производи њихове дестилације, битуменске твари, минерални воскови	379.205
08	Јестиво воће, орашасти плодови, кора агрума, диња и лубеница	2.669.314
07	Јестиво поврће, неко корјење и гомољи	1.322.367
87	Возила и њихови дијелови и прибор (осим трачних возила)	7.823
84	Котлови, машине, апарати и механички уређаји, њихови дијелови	83.169

85Електричне машинеи опрема, њихови дијелови....	456.16573
Производи од жељеза и челика	22.917
39 Пластичне масе и производи од пластичних маса	2.363

Привредни субјекти са подручја општине Фоча током 2024. године највише су извозили робу тарифне главе 44 у вриједности од 7.339.640 КМ или 59,80 % укупног извоза привредних субјеката општине. Највећи дио извоза у оквиру ове тарифне главе се односи на извоз у Србију (28 %), Италију (27,40 %) и Црну Гору (18,80%).

Увоз општине Фоча у 2024. години по тарифним главама (10 најзначајнијих):

ТГ	Опис тарифне главе	Вриједност увоза (КМ)
87	Возила и њихови дијелови и прибор (осим трачних возила)	1.037.573
84	Котлови, машине, апарати и механички уређаји, њихови дијелови	1.494.387
85	Електричне машине и опрема, њихови дијелови, апарати за снимање или репродукцију звука и дијелови и прибор за те производе	9.934.929
73	Производи од жељеза и челика	5.740.016
69	Керамички производи	856.870
94	Намјештај, носачи мадараца, опрема за кревете и слични производи	175.478
72	Жељезо и челик	396.875
76	Намјештај, носачи мадраца, опрема за кревете и слични производи....	175.478

Привредни субјекти са подручја општине Фоча током 2024. године највише су увезли робу тарифне главе 85 у вриједности од 9.934.929 КМ, или 47,60 % укупног увоза привредних субјеката општине. Највећи дио увоза у оквиру ове тарифне главе се односи на увоз из Кине (66,30%), Аустрије (15,80 %) и Србије (7,5%).

Занатско предузетничке дјелатности

У општини Фоча укупан број регистрованих предузетничких радњи је 391 (стање 31.12.2024.година). Према подацима Пореске управе у овој области запослено су534 лица (стање 31.12.2024. година), што чини 13,77 % запослених радника у нашој општини (3.879).

Број предузетничких радњи у 2024. години (стање 31.12.2024.година) је већи за 25, или 6,83 % у односу на стање у истом периоду 2023. године. Број запослених у 2024. години је мањи за 3, у односу на претходну годину, или 0,56 %.

Неки предузетници поред основне радње имају једну или више издвојених јединица, тако да је укупан број издвојених јединица у нашој општини 26 (стање 31.12.2024.година)

У току 2024. године 70 предузетника се определијелило за регистрацију нове предузетничке радње, а у истом том периоду укупан број одјављених предузетника је 45.

Према евиденцији из Централног регистра предузетника, који се води код Одјељења за привреду и друштвене дјелатности Општине Фоча, предузетници општине Фоча од могућег 21 подручја дјелатности одређеног Уредбом о класификацији дјелатности Републике Српске своју дјелатност обављају у 14 подручја.

Структура предузетника према дјелатности на дан 31.12.2024. године
Претежне дјелатности предузетника

Сектори дјелатности	Предузетници	Структура (%)
ПОДРУЧЈЕ А - ПОЉОПРИВРЕДА, ШУМАРСТВО И РИБОЛОВ	12	3,07
ПОДРУЧЈЕ В - ВАЂЕЊЕ РУДЕ И КАМЕНА	-	-
ПОДРУЧЈЕ С- ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА	23	5,88
ПОДРУЧЈЕ D - ПРОИЗВОДЊА И СНАБДЈЕВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ, ГАСОМ, ПАРОМ И КЛИМАТИЗАЦИЈА	1	0,26
ПОДРУЧЈЕЕ - СНАБДЈЕВАЊЕ ВОДОМ, КАНАЛИЗАЦИЈА, УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ И ДЈЕЛАТНОСТИ САНАЦИЈЕ (РЕМЕДИЈАЦИЈЕ)ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	-	-
ПОДРУЧЈЕF - ГРАЂЕВИНАРСТВО	23	5,88
ПОДРУЧЈЕГ - ТРГОВИНА НА ВЕЛИКО И НА МАЛО, ПОПРАВКА МОТОРНИХ ВОЗИЛА И МОТОЦИКАЛА	122	31,20
ПОДРУЧЈЕН - САОБРАЋАЈ И СКЛАДИШТЕЊЕ	86	22,00
ПОДРУЧЈЕI - ДЈЕЛАТНОСТИ ПРУЖАЊА СМЈЕШТАЈА ПРИПРЕМЕ И ПОСЛУЖИВАЊА ХРАНЕ, ХОТЕЛИЈЕРСТВО И УГОСТИТЕЉСТВО	60	15,34
ПОДРУЧЈЕ J - ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ	6	1,53
ПОДРУЧЈЕК - ФИНАНСИЈСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ И ДЈЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА	-	-
ПОДРУЧЈЕL - ПОСЛОВАЊЕ НЕКРЕТНИНАМА	-	-
ПОДРУЧЈЕ M- СТРУЧНЕ НАУЧНЕ И ТЕХНИЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	16	4,09
ПОДРУЧЈЕ N - АДМИНИСТАРТИВНЕ И ПОМОЋНЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ⁴	4	1,02
ПОДРУЧЈЕ О - ЈАВНА УПРАВА И ОДБРАНА, ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ	-	-
ПОДРУЧЈЕ P- ОБРАЗОВАЊЕ	3	0,77
ПОДРУЧЈЕ Q - ДЈЕЛАТНОСТИ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ И СОЦИЈАЛНОГ ОСИГУРАЊА	-	-
ПОДРУЧЈЕ R- УМЈЕТНОСТ, ЗАБАВА И РЕКРЕАЦИЈА	3	0,77
ПОДРУЧЈЕ S - ОСТАЛЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	31	7,93
ПОДРУЧЈЕ Т - ДЈЕЛАТНОСТИ ДОМАЋИНСТАВА КАО ПОСЛОДАВАЦА, ДЈЕЛАТНОСТИ ДОМАЋИНСТАВА КОЈА ПРОИЗВОДЕ РАЗЛИЧИТУ РОБУ И ОБАВЉАЈУ РАЗЛИЧИТЕ УСЛУГЕ ЗА СОПСТВЕНУ УПОТРЕБУ	-	-
ПОДРУЧЈЕ U - ДЈЕЛАТНОСТИ ЕКСТЕРИТОРИЈАЛНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА И ОРГАНА	-	-
УКУПНО:	391	100

Подручје G – Трговина на велико и на мало, поправка моторних возила и мотоцикала је најзаступљеније подручје у којем предузетници на територији општине Фоча обављају дјелатност, 122 предузетника су регистрована у овом подручју што је 31,20 % укупно регистрованих предузетника.

Подручје H -Саобраћај и складиштење је подручје које заузима друго мјесто на територији општине Фоча у којем послује највише предузетника у 2024. години према подручју дјелатности тачније њих 86, или 22,00 % укупно регистрованих предузетника.

Подручје I – Дјелатности пружања смјештаја и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство је подручје које заузима треће мјесто и у којем послују 60 предузетник, или 15,34 % укупно регистрованих предузетника.

У осталих десет (10) подручја број регистрованих предузетника је 123, што чини 31,46 % укупно регистрованих предузетника, а број регистрованих предузетника у тим подручјима креће се у распону од 1-31.

Према обрађеним подацима Агенције АПИФ-а, у 2024. години код 20 фочанских предузетника, који воде двојно књиговодство укупна актива износи 11.164.459 КМ и

већа је за 12% у односу на 2023. годину. Саставни дио активе је стална имовина која износи 1.497.048 КМ, или 13 % укупне активе.

Капитал је остварен у износу 8.894.260 КМ и износи 80 % укупне пасиве (11.164.459) ових 20 предузетника.

Код ових предузетника укупан приход у 2024. години је 22.912.891КМ и већи је за 13 % у односу на 2023. годину, док су расходи (19.895.443КМ) у 2024. години већи за 13 % у односу на претходну годину. Раст расхода пратио је раст прхода.

Добитак који је исказан код свих 20 третираних предузетника износи 2.741.910КМ и већи је за 14 % од добитка оствареног у 2023. години.

Код ових предузетника запослена су 152 радника, који су остварили просјечну мјесечну бруто плату која је износила 1073 КМ (бруто плата у претходној години износила је 728 КМ).

Укупне дугорочне обавезе нису исказали поменути предузетници, док су укупне краткорочне обавезе ових предузетника у 2024. години износиле 2.270.199 КМ и веће су за 13 % од краткорочних обавеза у претходној години. Њихова потраживања (2.224.997 КМ) су већа за 47 % у односу на 2023. годину.

У прошлој 2023.години финансијски обрачун Агенцији АПИФ је предало 18 предузетника.

УКУПНИ ПРИХОДИ И РАСХОДИ ПРАВНИХ ЛИЦА

Укупни приходи пословних субјеката регистрованих на подручју општине Фоча у 2024. години износили су 288.944.289 КМ, док су у 2023. години укупно остварени приходи износили 226.737.615 КМ, што јасно показује да су пословни субјекти остварили раст укупних прихода 62.206.674 КМ, или 27 %.

Највећи приходи остварени у 2024. години били су у подручју Прерађивачка индустрија – С и износили су 97.679.515 КМ, или процентуално 34 % укупних прихода остварених на територији општине Фочау 2024. години.

Укупне приходе у 2024.години није исказало 16 пословних субјеката.

Укупне приходе веће од 1 милиона остварила су 24 пословна субјеката у износу од 209.557.055 КМ, што чини 99 % укупно остварених прихода код пословних субјеката који су доставили завршни обрачун Агенцији АПИФ.

Р.Б.	ПРЕДУЗЕЋЕ	Укупни приходи већи од 1 милиона КМ у 2024. години
1.	„ПАВГОРД“	86.406.989
2.	НРМУ „Миљевина“	30.381.968
3.	Универзитетска болница Фоча	26.083.735
4.	„SIMING TRADE“	24.887.494
5.	САИЕС ПЈ Фоча	21.782.871
6.	СРБИЊЕПУТЕВИ	19.504.555
7.	ТЕЦ	13.132.057
8.	ОРФЕЈ	7.517.843
9.	БОЛЕТУС РС“	5.783.076
10.	ДОМ ЗДРАВЉА	8.682.272
11.	„КОНСТРУКТОР“	3.468.022

12.	„Д.ПРОДАНОВИЋ“	3.284.147
13.	“РУДЕЖА“	2.621.279
14.	„ТЕХНОГРАДЊА“	3.101.309
15.	„Темика“	2.501.228
16.	„АУТОКОМЕРЦ“	1.551.383
17.	„ИЗВОР“	1.707.538
18.	„КОМУНАЛАЦ“	1.480.093
19.	„КАЋОН ТАРЕ“	1.161.992
20.	„Маглић“	1.599.260
21.	„Рафтинг центар РТ	1.127.941
22.	„БОМИКС“	1.111.799
23.	„МИРА МАР“	1.510.877
24.	„FALCON	1.939.177

Укупан приход повећан је код 53 пословна субјекта.

Укупни расходи пословних субјеката регистрованих на подручју општине Фоча у 2024. години **износили су 205.397.267 КМ**, док су у 2023. години **укупно остварени расходи износили 204.844.158**, што јасно показује да су пословни субјекти у 2024. години остварили расходе веће за 0,27 %, дакле расходи су остали скоро непромијењени. Значајнији раст прихода (ИНД 127,43) није пратио раст расхода ИНД 100,27, што је показатељ успјешног пословања наше привреде.

ДОБИТАК И ГУБИТАК ПРАВНИХ ЛИЦА

У 2024. години остварен је добитак код анализираних пословних субјекта (102) у износу од 79.925.225 КМ. У односу на претходну годину добитак је већи за 57.108.092 КМ, или 250 %.

По финансијском обрачуну за 2024. годину добитак је остварен код 60 пословног субјекта.

Највећи добитак остварен је у подручју Прерађивачка индустрија - С у износу 45.105.334 КМ.

Укупан добитак већи од 50 хиљада у 2024. години остварен је код 32 пословних субјеката.

Укупни губитак износи 3.992.110 КМ и већи је од губитка у претходној години за 1.724.824 КМ, или 76 %.

Губитак је остварен код 24 пословна субјекта, с тим што су код 5 пословних субјеката остварени губици у укупном износу 3.693.294 КМ.

БРОЈ РАДНИКА И ПРОСЈЕЧНА БРУТО ПЛАТА ПРАВНИХ ЛИЦА

На основу предатих годишњих обрачуна од стране фочанских пословних субјеката просјечан број запослених лица у 2024. години је 1.309, исти је као у претходној години.

У подручју Дјелатност здравствене заштите и социјалног рада - Q је највише радника 569, или процентуално 43 % укупног броја запослених.

Укупано 23 пословна субјекта, који су доставили завршни обрачун, немају запослених радника у 2024. години.

Пословни субјекти (24) који су повећали број запослених радника у 2024.години, а исти су имали запослене раднике у 2023. години, наведена су у табеларном прилогу.

Р.Б.	ПРЕДУЗЕЋЕ	Број радника који је повећан у 2024. години у односу на 2023. годину
1.	НРМУ Миљевина	13
2.	„ПАВГОРД“	9
3.	„FALCON“	7
4.	„СРБИЊЕПУТЕВИ“	5
5.	“ХЕС Горња Дрина	3
6.	„Henan Hansheng International ...“	3
7.	„ЕНЕРГОМАТИКА“	3
8.	„SIMING TRADE “	3
9.	„BANS-X “	3
10.	„КОМУНАЛАЦ“	2
11.	“ИЗВОР “	2
12.	„Темика“	2
13.	„VLADAX “	2
14.	„ДОМКС”	2
15.	„ТЕС “	1
16.	„САПЕС ПЈ Фоча “	1
17.	„КАЊОН ТАРЕ“	1
18.	„ТЕХНОГРАДЊА“	1
19.	Рафтинг центар РТ	1
20.	THE ORANGE BOAT	1
21.	Ветеринарска станица	1
22.	„СЛОГА“	1
23.	ZU LOS „LABOS“	1
24.	„МИРА МАР“	1

Број радника се није мијењао код 34 пословних субјеката, који имају запослене раднике.

Код 19 пословних субјеката у 2024. години запослено је мање радника у односу на претходну годину, док су 2 пословна субјекта исказала запослене раднике, а у 2023. години нису имали запослених радника.

Са становишта величине пословних субјеката по броју радника, више од 50 запослених имају 4 пословна субјекта (Универзитетска болница Фоча, „Дом здравља и „Србињепутеви и НРМУ Миљевина).

Према подацима достављеним Агенцији АПИФ, 1.309 радника који су запослени у фочанским пословним субјектима, а предали су финансијске обрачуне за 2024. годину остварило је просјечну мјесечну бруто плату по раднику у износу од 1174 КМ, која је 30 % већа у односу на 2023. годину.

ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВНОГ УСПЈЕХА ПРАВНИХ ЛИЦА У ФОЧИ ЗА 2024. ГОДИНУ

Економичност је показатељ економског пословања. Изражава се као однос између оствареног прихода и оствареног расхода.

Успјешно пословање значи када је показатељ економичности већи од 1.

Укупан приход/Укупан расход ; $288.944.289\text{KM} / 205.397.267\text{KM} = 1,41\text{ KM}$

Економичност укупног пословања привреде општина Фоча је 1,41 KM, што значи да је на једну KM расхода остварена 1,41 KM прихода.

Економичност је у прошлој 2023. години била 1,11 KM , што значи да је у 2024.години већа и директна је посљедица мањих расхода. Навешћемо економичности у неким гранама као што су прерађивачка индустрија чија је економичност 2,04 KM; вађење руде и камена 1,44 KM; стручне научне и техничке дјелатности 1,01 KM; док је економичност у области здравствене заштите 1,24 KM.

Рентабилност је везана за појам добити, израчунава се тако што се добит ставља у однос са расходима како слиједи : Добит/ Расход x100.

Ако су приходи већи од расхода остварена је добит односно пословање је рентабилно. Ако су приходи мањи од расхода остварен је губитак односно пословање је било нерентабилно.

Добит/Расход x100; $79.925.225\text{ KM} / 205.397.267\text{KM} \times 100 = 38,91\%$.

Просјечна стопа остварене рентабилности пословања износи 38,91 %. Стопа рентабилности износи у: пољопривреди, шумарству и риболову 8,65%; вађењу руде и камена 40,60%; прерађивачкој индустрији 94,45 %; производњи и снабдијевању ел. енергијом, паром 2,89 %; снабдијевању водом, канализацијом и управљање отпадом 0,34 %; грађевинарству 26,11 %; саобраћају и складиштењу 45,74 %; стручним, научним и техничким дјелатностима 4,39 %.

Израчунате стопе рентабилности нам показују да су углавном веће од каматних стопа банака па се добија јасна слика о успјешности пословања привредних грана на подручју општине Фоча.

Уколико је стопа рентабилности мања од каматне стопе банке капитал није добро уложен.

Продуктивност као економски принцип представља тежњу да се у пословању оствари што више производа, услуга уз што мање улагање рада, односно утрошка радне снаге.

Рачуна се на следећи начин: добит/ број радника; $79.925.225.\text{KM} / 1.309 = 61.058\text{ KM}$.

У општини Фоча у 2024.години продуктивност је остварена у износу 61.058 KM, што значи да сваки просјечно запослени радник на годишњем нивоу оствари 61.058 KM добити за пословни субјект.

Продуктивност је различита по гранама, као што је различита по пословним субјектима у оквиру гране, тако да за грану пољопривреде, шумарства и риболова износи 10.016 KM; вађење камена и руде 140.666 KM; грану прерађивачке индустрије 311.071 KM; производња и снабдијевање ел. енергијом 15.937 KM; грану грађевинарства 79.775 KM; саобраћај и складиштење 40.010 KM; те стручне, научне и тех. дјелатности 3.719 KM добити по раднику на годишњем нивоу.

2. ЗАПОСЛЕНОСТ И НЕЗАПОСЛЕНОСТ

На бази података и информација добијених од Републичког завода за статистику Републике Српске, ЈУ Завода за запошљавање РС, Бироа Фоча, Пореске управе Републике Српске, Републичке управе за инспекцијске послове, као и Стратегије

запошљавања Републике Српске (2021-2027) презентоваћемо анализу стања запослености и незапослености у општини Фоча, с освртом на стање у Републици Српској.

Запосленост

Област запошљавања правно је регулисана Законом о раду који је ступио на снагу 20. јануара 2016. године („Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/16, 66/18, 91/21-Одлука Уставног суда Републике Српске, 119/21, 112/23 и 39/24), а којим се уређује начин и поступак закључивања уговора о раду између радника и послодаваца, радно вријеме радника, плате и накнаде по основу рада између радника и права из радног односа, закључивање и примјена колективних уговора, рјешавање спорова између радника и послодаваца, учешће радника и послодаваца, учешће радника и синдиката у заштити права радника, престанак уговора о раду, надзор над примјеном закона и друга права и обавезе која настају из радног односа.

Закон о запошљавању страних држављана и лица без држављанства („Службени гласник Републике Српске“, бр. 24/09, 117/11 и 56/22) регулише посебне услове, поступак и начин запошљавања ових лица.

Од 01. јануара 2008. године ступио је на снагу Закон о заштити на раду („Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/08 и 13/10), који регулише област здравља и заштите на раду.

Закон о образовању одраслих („Службени гласник Републике Српске“, бр. 111/21) регулише организацију и структуру образовања одраслих, као и друга питања од значаја за образовање одраслих.

Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида („Службени гласник Републике Српске“, бр. 37/12, 82/15), којим се уређују права, услови и поступак професионалне рехабилитације, оспособљавања и запошљавања лица са инвалидитетом и смањеном радном способношћу, оснивања организација и дјелатност установа, привредних друштава и других организација које се баве професионалном рехабилитацијом и запошљавањем инвалида.

Подаци о запослености који су презентовани за Републику Српску од стране Републичког завода за статистику Републике Српске урађени су на бази просјечног броја запослених.

Укупан број запослених лица у Републици Српској, у 2024. години је **289.722** (од тога 47,36 % су жене).

Кретање запослених у периоду од 2017 -2023 показује тенденцију раста, док је број запослених у 2024. години у односу на 2023. годину благо смањен за 769 (ИНД 99,73).

ЗАПОСЛЕНОСТ ПРЕМА ПОЛУ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

ГОДИНА	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Укупно:	260.608	266.309	272.366	274.227	279.030	286.679	290.491	289.722
Мушкарц и	144.968	147.106	149.449	149.593	151.329	153.311	153.961	152.513
Жене	115.640	119.203	122.917	124.634	127.701	133.368	136.530	137.209

Подаци Републичког завода за статистику РС

Посматрајући структуру запослених по облику својине у 2024. години државни сектор запошљава 29,06%, а приватни 60,81% радне снаге, док је остала радна снага запослена у мјешовитој (10,03 %) и задружној (0,10 %) својини. Тренд раста броја запослених у 2024. години у односу на претходну 2023. годину присутан је у државном сектору, док је број запослених смањен у приватном сектору, задружној и мјешовитој својини.

ЗАПОСЛЕНОСТ ПРЕМА ОБЛИКУ СВОЈИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

ГОДИНА	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Укупно:	260.608	266.309	272.366	274.227	279.030	286.679	290.491	289.722
Државна	76.063	77.057	78.383	79.212	81.450	82.491	84.018	84.198
Приватна	146.869	153.149	159.117	162.205	166.422	173.956	176.637	176.180
Задружна	390	342	306	287	312	321	309	290
Мјешовита	37.286	35.761	34.560	32.523	30.846	29.911	29.527	29.064

Подаци Републичког завода за статистику РС

Подаци Републичког завода за статистику РС указују да је запосленост у општини Фоча (годишњи просјек) у 2024. години у односу на претходну (2023) годину смањена, (ИНД 98,38), **укупан број запослених лица је 3.897** (жене 44,75 %).

У укупном броју запослених на нивоу Републике Српске за 2024. годину, учешће запослених у Фочи износи 1,34 % и мања је од учешћа запослености у претходној 2023. години (1,36%)..

ЗАПОСЛЕНОСТ ПРЕМА ПОЛУ У ФОЧИ

ГОДИНА	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Укупно:	3603	3.588	3.718	3.670	3.808	3.947	3.961	3.897
Мушкарци	2.042	2.020	2.082	2.047	2.166	2.231	2.224	2.153
Жене	1.561	1.568	1.636	1.623	1.642	1.716	1.737	1.744

Подаци Републичког завода за статистику РС

Према подацима Пореске управе РС на дан 31.12.2024. године у општини Фоча запослено је **3.879 лица**, од чега је код правних лица запослено 3.345 и код предузетника и запослених код њих 534 лица. Посматрано у односу на претходну годину, број запослених је мањи за 64 лица.

Број запослених (**3.939**) који је евидентиран на дан 30.04.2025. године већи је од запослености евидентираних у истом периоду 2024. године за 18 лица.

	Стање 30.04.2022.	Стање 30.04. 2023	Стање 30.04.2024.	Стање 30.04.2025.	ИНД <u>30.04.202</u> <u>30.04.2024</u>
Број запослених	3.972	4.003	3.921	3.939	100,46

Подаци Пореске управе РС

Наредна табела приказује запослене на дан 30.04.2025. године према степену стручног образовања запослених код 455 обвезника. Највећи број запослених је средњег нивоа образовања (ССС) – 34,88 %, затим слиједе КВ радници - 30,13 %, запослени са високом стручном спремом - 22,26 %, неквалификовани радници – 5,46 %, виша стручна спрема – 2,11 % и др.

ЗАПОСЛЕНОСТ ПРЕМА СТЕПЕНУ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА У ФОЧИ

СТРУЧНА СПРЕМА	ЗАПОСЛЕНИ, стање 30.04.2025.
Доктори наука	45
Магистри	24
Висока стручна спрема	877
Виша стручна спрема	83
Средња стручна спрема	1.374
Нижа стручна спрема	39
Висококвалификовани	55
Квалификовани	1.187
Полуквалификовани	36
Неквалификовани	215
Неунесена стручна спрема	4
Укупно:	3.939

Подаци Пореске управе РС

Просјечна плата после опорезивања (нето плата) у Републици Српској у 2024. години је **1.404КМ** и већа је од плате остварене у претходној години за 10,20 % која је износила 1.274 КМ, док у општини Фоча просјечна плата после опорезивања (нето плата) износи **1.454 КМ**, и већа је за 4,83% од плате у претходној години која је износила 1.387 КМ.

У складу са Акционим планом за спровођење Стратегије запошљавања Републике Српске за период 2024-2026 година реализују се активности везане за подршку запошљавању, посредством ЈУ Завода за запошљавање Републике Српске.

Имајући у виду чињеницу да млади наилазе на препреке код одрађивања приправничког стажа и обуке (према налазима Студије о младима, 46,5 % младих наводи да никада нису прошли практични или приправнички стаж) Општина Фоча у сарадњи са послодавцима наше општине с намјером стимулисања запошљавања приправника у 2024. години завршила је са суфинансирањем плата после опорезивања (нето плата) за 28 приправника са ВСС, док су послодавци вршили плаћање пореза и доприноса. Исто тако Општина Фоча је суфинансирала и трошкове волонтера у двије основне школе, све с намјером задржавања младих у нашој општини.

По први пут Подручна Привредна комора Требиње и Завод за запошљавање Републике Српске Биро Фоча проводе Програм обуке незапослених лица за отпочињање бизниса који за крајњи циљ има самозапошљавање одређеног броја незапослених лица.

У посљедњих 10 година и више присутан је тренд опадања броја радно способног становништва у Републици Српској, због чега би у наредном периоду требало учинити све како би се број неактивног становништва смањео, а тренд пада постојеће радне снаге ублажио.

Приликом истраживања тржишта рада у Републици Српској путем анкете коју проводи ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске у 2024/2025 години од укупног броја послодаваца која су запошљавали нове раднике у 2024. години 422 послодаваца (40,5 %) навело је да је наишло на потешкоће приликом запошљавања што је за 3,5% мањеу односу на претходно истраживање када је 44,0 % послодаваца навело да је имало проблеме код запошљавања нових радника, а тај тренд се наставља и у овој годин. С

друге стране 618 послодаваца (59,3%) изјаснило се да нису имали потешкоће приликом запошљавања радника у 2024. години.

Чињеница је да флукуација из неактивног ка активном контингенту повећава трошкове предузећа у области обуке новопридошлих радника и траје релативно дуго у односу на одлив „готових“ квалификованих радника у иностранство. Исто тако миграциони одлив становништва присутан је, јер све више становника у старосној доби између 20-40 година напушта БиХ, због чега је смањење броја становника још изражајније.

Прогноза је да ће опадање броја радно способног становништва у периоду 2020-2024. година утицати на смањење радне снаге за око 6,3 % у односу на 2019. годину, а број неактивног становништва биће мањи за око 7,2 %, што значи да ће се појачати флукуација из неактивног ка активном.

Све су ово разлози да се у наредном периоду направи што повољнији пословни амбијент, и изнађу рјешења за запошљавање, нарочито запошљавање младих. Исто тако, задржање постојеће квалификоване радне снаге је неминовно и могуће само кроз стварање повољнијих услова привређивања.

Незапосленост

Тржиште рада је најважнији дио економских система сваке државе. Крајњи циљ свих економских политика је запошљавање радне снаге и смањење стопе незапослености. У Републици Српској већ дуги низ година повећавао се број запослених, с тим што је у 2024. години забиљежен благи пад запослених у односу на претходну годину. Закључно са 31. мартom ове године на евиденцији завода је било 53.279 незапослених лица, а у истом периоду лани је било 5.098 незапослених лица више. И у општини Фоча евидентно је смањење броја незапослених, а број запослених је у благом расту у овом периоду у односу на исти период прошле године, док је у 2024. години евидентиран благи пад запослености у односу на претходну годину.

Иако се у наредном периоду очекује већа тражња за радном снагом, највећи изазов са којим се још увијек сусреће Република Српска и даље је незапосленост.

Према подацима Републичког завода за статистику Републике Српске **анкетна стопа незапослености** у Републици Српској у 2024. години, износила је **8,8 %** (претходне године 9,1 %).

Подаци о стопама незапослености се објављују на основу Анкете о радној снази. Методолошке поставке Анкете су засноване на препорукама и дефиницијама Међународне организације рада (International Labour Organization - ILO) и захтјевима Статистичке канцеларије ЕУ (European Statistical Office – EUROSTAT), чиме је обезбијеђена међународна упоредивост података у области статистике рада. Полазећи од дефиниција, чијом примјеном се праћење радне снаге ослања на ILO концепт радне снаге, што је и захтјев ЕУ Статистичке канцеларије (EUROSTAT), податке из Анкете није методолошки исправно поредити са подацима који се добијају из других статистичких или административних извора.

Стопа незапослености рачуна се на ниво Републике Српске, а на бази података добијених путем Анкете о радној снази која се у потпуности заснива на методологијама Међународне организације рада и захтјевима Статистичке канцеларије ЕУ. Израда индикатора из ове анкете за ниво локалних заједница није методолошки подржана.

У прилогу ћемо презентовати административну стопу незапослености у Републици Српској и општини Фоча, коју ћемо исказати на бази података о броју запослених и незапослених лица који су преузети од Републичког завода за статистику и Бироа Фоча за 2024. годину.

Административна стопа незапослености = $\frac{\text{Број незапослених лица у 2024. години}}{\text{Број незапослених лица у 2024. години} + \text{Број запослених лица у 2024. години}}$

Према напријед наведеним подацима **административна стопа незапослености** у Републици Српској у 2024. години је **15,59 %**, а у општини Фоча **30,06 %**.

У Стратегији запошљавања Републике Српске је наведено да су регионалне разлике једна од карактеристика тржишта рада. Наиме, 50 % свих запослених у Републици Српској је лоцирано у 5 највећих градова, а други 50 % је у свим осталим општинама. Оваква географска концентарција је доста неповољна јер је највећа стопа незапослености управо у тим осталим општинама, а то доводи до повећања стопе миграције становништва из неразвијених у развијене општине. Све напријед наведено не заобилази ни општину Фоча, што најбоље показује административна стопа незапослености која је напријед наведена.

Према подацима ЈУ Завода за запошљавање Републике Српске у Републици Српској закључно са 31.12.2024. године евидентирано је **53.524 незапослених лица**. У односу на прошлу годину број незапослених мањи је за 5.266 лица. На евиденцији незапослених лица која чине понуду радне снаге према образовној структури на дан 31.12.2024. године код ЈУ Завода за запошљавање Републике Српске у Републици Српској највише је регистровано лица у категорији:

- CCC- 17.582 лица, или 32,85 %,
- KB - 17.261 лице, или 32,25 %,
- НК - 10.735 лица, или 20,06 %,
- ВСС - 6.444 лица, или 12,04 %.

Према евиденцији ЈУ Завод за запошљавање РС- Биро Фоча на дан 31.12.2024. године пријављено је укупно **1.675 незапослених лица** (жене 55,94 %), што је за 257 лица мање у односу на прошлу годину на дан 31.12.2023. године када је било пријављено 1.932 незапослених лица.

Укупан број незапослених лица на дан 30.04.2025. године је 1.652 и мањи је од незапослености регистроване у истом периоду 2024. године за 242 лица (ИНД 87, 22). Пад броја незапослених лица настављен је и у мају мјесецу, тако је 1.609 лица евидентирано на дан 19.05.2025. године.

Највише незапослених лица која чине понуду радне снаге према образовној структури, код Бироа Фоча, евидентирано је у категорији:

- квалификовани радници (KB) – 39,10%,
- техничари CCC – 34,08% и
- неквалификовани радници - 13,74 %.
- ВСС-240 ЕЦТС 4г,5г,6г - 8,72 %

Регистрована незапослена лица која чине понуду радне снаге према образовној структури

Степен стручног образовања	Стање на дан 30.04.2025.	Проценат (%)
Неквалификовани рад	227	13,74

ПК и НСС	18	1,09
КВ	646	39,10
ССС	563	34,08
ВКВ	1	0,06
ВШС +ВШС специјалист	18	1,09
ВСС 180 ECTS	20	1,21
ВСС 240 ECTS 4г, 5г, 6г	144	8,72
Мастери	15	0,91
Стање на евиденцији:	1.652	100,00

Посматрајући податке по старосној доби незапослених лица, наведених у табеларном прилогу, а евидентираних код Бироа Фоча на дан 30.04.2025. године, примјетана је неповољна ситуација евидентираних лица по старосној доби. Незапосленост код младе генерације (до 29 година) је још увијек висока и износи 15,86 % незапослених лица. Укупан број незапослених лица у овој категорији смањен је за 64 у односу на стање незапослених лица у претходном периоду на дан 30.04.2024. године.

Такође забрињава и податак да се на евиденцији незапослених лица налази 55,51 % лица старијих од 44 године, којима је све теже проналажење посла. Укупан број незапослених лица у овој категорији је 917 и смањен је у односу на претходни период за 110.

Регистрована незапослена лица која чине понуду радне снаге према старосној доби

Старосна доб	Стање на дан 30.04.2025. год.	Проценат (%)	Стање на дан 30.04.2024. год.	Проценат (%)
18-19	14	0,85	23	1,22
20-23	77	4,66	112	5,91
24-26	74	4,48	91	4,81
27-29	97	5,87	100	5,28
30-34	134	8,11	148	7,81
35-39	155	9,38	193	10,19
40-44	184	11,14	200	10,56
45-49	184	11,14	218	11,51
50-54	190	11,50	229	12,09
55-59	278	16,83	294	15,52
60-64	261	15,80	286	15,10
У 65-ој	4	0,24		
Стање на евиденцији:	1.652	100	1.894	100

На евиденцији Бироа Фоча у мају мјесецу ове године (стање на дан 30.04. 2025. године) регистровано је:

- Ратни војни инвалид.22
- Инвалиди рада.....
- 1
- Категоризована омладина.....
- 3
- Цивилна жртва рата.....
- 1
- Остали инвалиди.....
- 5
- Укупно лица са инвалидитетом32**

- Учесницирата.....	31
2	
- Чланови породице палих бораца.....	
76	
- Корисници новчане накнаде.....	
6	
- Укупно	
ПАО.....	462
- Домицилно	
лице	1.598
- Избјеглица.....	7
- Расељено	
лице.....	26
- Повратник	
10	
- Страни држављанин.....	11
Стање на евиденцији	1.652
- Неожењен/неудата.....	538
- Ожењен/удата.....	1.053
- Разведен/разведена.....	50
- Удовац/удовица.....	11
Стање на евиденцији	1.652

Евидентно је да је у Фочи још увијек изражен проблем незапослености демобилисаних бораца, тако да је на евиденцији 312 учесника рата.

Рјешавање питања заштите радника, као и надзор над спровођењем права радника из радног односа, те спречавање „рада на црно“ у надлежности је Републичке инспекције рада.

У складу са прописаним надлежностима Републичка инспекција рада контролише:

- закључивање и примјену уговора о раду,
- обрачун и исплате плата и накнада,
- радно вријеме, одмор и одсуство,
- престанак радног односа,
- услове за рад синдиката и савјета радника,
- организацију заштите на раду и провођење заштите на раду и друге захтјеве прописане законом.

Према Годишњем извјештају о раду – Републичке управе за инспекцијске послове за 2024. годину Инспекција рада у периоду од 01.01. до 31.12.2024. године спровела је контроле, управне и прекршајне мјере, и прекршајне пријаве и то:

Извршене контроле

- број извршених контрола	3.173
- <u>број контрола извршења</u>	<u>1.561</u>
Укупан број контрола	4.734

Неуредне контроле

- број неуредних контрола	1.663
- <u>број неуредних контрола извршења</u>	<u>38</u>
Укупно неуредне контроле	1.701

Управне мјере

- отклањање неправилности	1.096
- <u>забрана</u>	<u>5</u>
Укупан број управних мјера	1.101

Прекршајне мјере

- 445 прекршајних налога - ПН (правно лице 160 ПН , одговорно лице 159 ПН, физичко лице 126 ПН),
- Износ изречених казни 856.700 КМ (правно лице 507.200 КМ, одговорно лице 81.000 КМ и физичко лице 268.500 КМ изречених казни)

Прекршајне пријаве

- 21 прекршајна пријава - ПП (правно лице 7 ПП, одговорно лице 6 ПП и физичко лице 8 ПП).

3. ИНФОРМАЦИЈА О СТАЊУ У ОБЛАСТИ ШУМАРСТВА ЗА 2024. ГОДИНУ У ШУМАМА ДРЖАВНЕ СВОЈИНЕ КОЈИМ ГАЗДУЈЕ Ш.Г. „МАГЛИЋ“ ФОЧА

УВОД

Шумско газдинство „Маглић“ Фоча послује у саставу ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, на шумскопривредном подручју „Горње Дринско“.

Укупна површина шумскопривредног подручја износи 56.142,32 ха од чега су:

- високе шуме	22.458,58ха
- високе деградиране шуме	4.944,95ха
- шумске културе	3.122,49 ха
- изданацке шуме	12.205,67 ха
- површине подесне за пошумљавање и газдовање	726,61 ха
- површине неподесне за пошумљавање и газдовање	12.684,02 ха
- узурпације	20,77 ха

По Шумско привредној основи за ШПП „Горње Дринско“ која је важећа за период 01.01.2020. године до 31.12.2029. године, годишњи сјечиви етат износи: 114.000м³ свих шумских дрвних сортимената.

Основна дјелатност Шумског газдинства „Маглић“ је:

- производња и промет шумских дрвних сортимената
- узгој и заштита шума и дивљачи
- изградња и одржавање шумских комуникација

Сјеча и извоз шумских дрвних сортимената обавља се властитим средствима (око 35% производње) и приватна предузећа. Приватна предузећа су ангажована и за транспорт дрвних сортимената и одржавање средстава рада.

Газдовање ШПП-ом обавља ШГ „Маглић“ преко седам радних јединица-радилишта, а то су: РЈ „Мештревац“, РЈ „Заваит“, РЈ „Врбница“, РЈ „Палеж“, РЈ „Фоча“, РЈ „Искориштавање“ и привредно ловиште „Врбница“.

Поред ових дјелатности ШГ „Маглић“ оснива РЈ Остали производи шума и бавиће се откупом и прерадом осталих производа шума.

Цјелокупна дјелатност шумског газдинства финансира се из властитих резултата рада, из прихода који ће се остварити продајом дрвних сортимената на тржишту.

ИНФОРМАЦИЈА О ИСКОРИШТАВАЊУ ШУМА У 2024. ГОДИНИ И ПЛАН ЗА 2025. ГОДИНУ

У табеларном дијелу дат је приказ извршења плана за 2024.год. по фазама рада.

- Сјеча и израда шумских дрвних сортимената

	Јед. мјере	Планирано	Остварено	Индекс
Четинари	m ³	69756	82697	119
Лишћари	m ³	22988	19635	85
УКУПНО:	m ³	92744	102332	110

- Извлачење шумских дрвних сортимената

	Јед. мјере	Планирано	Остварено	Индекс
Четинари	m ³	69756	83174	119
Лишћари	m ³	21988	18490	84
УКУПНО:	m ³	91744	101664	111

- Отпрема шумских дрвних сортимената

	Јед. мјере	Планирано	Остварено	Индекс
Четинари	m ³	69756	76043	109
Лишћари	m ³	22988	18709	81
УКУПНО:	m ³	92744	94752	102

Годишњи план газдовања шумског газдинства заснива се на смјерницама које даје генерална дирекција ЈПШ „Шуме РС“ а.д. Соколац и важеће ШПО. За 2025. годину планирано 95705 m³. Планиране количине по сортиментима приказане су у табели.

СОРТИМЕНТИ	ЈЕД. МЈЕРЕ	КОЛИЧИНА
Трупци четинара	m ³	50073
ТТ стубови	"	1997
Рудно четинара	"	6237
Целулозно четинара	"	14167
УКУПНО ЧЕТИНАРА:	"	72474
Трупци лишћара	"	8324
Огрев лишћара	"	14907
УКУПНО ЛИШЋАРА:	"	23321

У К У П Н О		95705
--------------------	--	--------------

ИНФОРМАЦИЈА О ИЗВРШЕЊУ ПЛАНА ШУМСКО-УЗГОЈНИХ РАДОВА У 2024. ГОДИНИ И ПЛАН ЗА 2025. ГОДИНУ

У току 2024. године Шумско газдинство „Маглић“ Фоча је извршило следеће шумско-узгојне радове:

1. Пошумљавање у високим шумама	6,00 ха	11.000 ком. садница
2. Пошумљавање у деградираним шумама	22,10 ха	55.250 ком. садница
3. Пошумљавање у изданацким шумама	4,70 ха	11.750 ком. садница
УКУПНО ПОШУМЉАВАЊЕ:	32,80 ха	78.000 ком. садница

5. Попуњавање култура насталих садњом	12,50 ха	31.250	ком.
садница			
6. Њега култура	57,33 ха		
7. Њега природног подмлатка	204,00 ха		
8. Припрема зем. за природно подмлађивање	7,00 ха		

У 2024. години извршена је садња 109.250 ком. садница. За извршење ових радова утрошено је 542.950,00 КМ.

За 2025. годину планирани су следећи шумско-узгојни радови:

1. Пошумљавање	38,50 ха	93.250 ком. садница	
2. Попуњавање култура насталих садњом	10,40 ха	26.000	ком.
садница			
3. Њега култура	61,54 ха		
4. Њега природног подмлатка	220,00 ха		
5. Припрема зем. за природно подмлађивање	7,00 ха		

ИНФОРМАЦИЈА О ЗАШТИТИ ШУМА У 2024. год. И ПЛАН ЗАШТИТЕ ЗА 2025. год.

У 2024. години у циљу заштите шума предузимане су активности и мјере на заштити шума од:

1. Напада инсеката и биљних болести
2. Заштита шума и објеката од пожара
3. Заштита шума од човјека и други видови заштите

Предузете мјере састојале су се у следећем:

Сузбијање поткорњака смрче, јеле, губара и др. штетних инсеката чини низ заштитних мјера којима се контролише бројност и врши сузбијање штетних инсеката и биљних болести, а са тим у вези предузете су следеће мјере и то:

- Благовремено је извршено постављање феромонских клопки за поткорњаке на цијелом шумскопривредном подручју и вршена је контрола и евиденција о броју

ухваћених јединки у њима. Извјештаји о контроли бројности поткорњака достављани су у дирекцију предузећа.

- У нижим предјелима, гдје преовладавају углавном лишћарске врсте, постављене су огледне плохе за праћење евентуалне појаве губара и установљено је да није уочена градијација губара на нашем ШПП-у.
- У нижим предјелима, гдје преовладавају углавном лишћарске врсте, постављене су огледне плохе за праћење евентуалне појаве жутотрбе и установљено је да није уочена градијација жутотрбе на нашем ШПП-у.
- Рађене су превентивне мјере као што су успостава шумског реда при сјечи и изради ШДС (гуљење пањева, слагање грања у громаде, гуљење шкарта идр.), урађена је „санитарна“ сјеча сувих и заражених стабала инсектима и биљним болестима и стабала изваљених од вјетра и снијега у количини од **13985 m³** нето дрвне масе.
- За 2025. годину извршено је требовање феромонских препарата и урађен је план заштите за 2025. годину.

У циљу заштите шума и објеката од пожара у 2024. години урађене су све превентивне мјере прописане „Службеним гласником“ Републике Српске број 11/17 од 07.02.2017. године и то :

- Доношење плана против-пожарне заштите при чему су исти достављени на увид државним и територијалним цивилним зашитама.
- Одржани су састанци са представницима цивилне заштите и ватрогасним друштвима локалне заједнице.
- Вршена је едукација становништва путем јавних гласила о забранама ложења ватре и штетама које настају од пожара.
- Дата писмена упозорења извођачима радова у шумарству, планинарском друштву, ловачком удружењу, горанској организацији итд.
- Организована су двадесет-четворочасовна дежурства како на терену тако и управној згради ШГ „Маглић“.
- Обављена је редовна контрола ПП апарата у свим објектима и средствима рада.

Интервенисано је правовремено на 8 пожара, на површини од 187,6 хектара, у већини случајева радило се о приземним пожарима. Често се интервенисало заједно са Територијалном ватрогасном јединицом Фоча са којом је остварена одлична сарадња.

У току 2024. године у гашењу пожара на платоу реона Мештревац и кањона Таре учествовао је хеликоптерски сервис РС као и ватрогасне јединице сусједних општина.

За 2024. годину донешен је план против-пожарне заштите, извршена је набавка и попуњавање средстава за заштиту од пожара, обављена је контрола исправности средстава за гашење пожара у свим објектима и средствима рада. Обављени су састанци руководства ШГ „Маглић“ са техничким особљем у свим радним јединицама са посебним освртом на заштиту шума од пожара и бесправних сјеча. У пожарној сезони текуће године биће уведена стална дежурства.

У циљу спречавања штета од човјека (крађа шуме) урађено је следеће :

- Вршене су контроле промета ШДС самостално и у сарадњи са РС Фоча као и са Републичком инспекцијом. Организовано су и рађене ноћне патроле, патроле у нерадне дане и сл.

- Укупна евидентирана штета у 2024. години износи 462,54m³ са отуђењем шдс416,14 и 46,40m³ без отуђења шдс. Поднијето је 5 прекршајних пријава за шумску крађу и једн акривична пријава. Све поднесене пријаве су на познатог починиоца.

У 2024. години властитим средствима, извршено је запречавање путних праваца земљаним материјалом и постављање рампи на шумским саобраћајницама које су кориштене од стране шумокрадица за вршење бесправних сјеча.

У 2025. години наставиће се са интанзивним спречавањима шумских крађа кроз сарадњу са ПС Фоча, инспекцијским органима, организовањем патрола и сл.

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А

о газдовању ловиштем „Врбница“ у ловној 2024/25 години

ШГ „Маглић“ Фоча, као корисник ловишта „Врбница“, је и у протеклој ловној години наставио континуитет озбиљног рада и залагања за заштиту и очување ловишта и дивљачи, уређење ловишта и стварање што бољих услова за живот дивљачи, развијање сарадње са другим корисницима подручја на коме је установљено ловиште, обогаћивање ловно-туристичке понуде и др.

Када су у питању производни објекти и храна за прихрану дивљачи, корисник ловишта је у протеклој ловној години извршио следеће:

- мелиорацију ливада, одакле је сакупљано сијено за дивљач, које је најчешће распоређивано по ловишту у облику стогова.
- обраду земљишта и садњу топинамбура

Поред количине допунске хране за дивљач добијене са поменутих производних објеката, редовно је вршено изношење кукуруза, месног отпада, угинуле стоке и соли, чиме су подмирене потребе прихране дивљачи.

Прољећна бројност свих основних врста дивљачи, осим дивље свиње је стабилна и приближна капацитету ловишта. Бројност дивље свиње је знатно смањена услед болести Афричке куге.

Остварен је планирани обим градње нових и одржавања постојећих ловно-узгојних и ловно-техничких објеката као што су: хранилишта, појилишта, солила, ловачке чеке и осматрачнице, ловачке стазе и др.

На основу редовног осматрања и праћења здравственог стања дивљачи у нашем ловишту, може се констатовати да је све учесталија појава трихинеле код дивљих свиња и медвједа, па на то треба обратити посебну пажњу у наредном периоду. Такође, болест Афричка куга свиња је направила значајне штете на популацији дивљих свиња у нашем ловишту и у великој мјери редуковала бројност ове врсте.

Током читаве године вршене су неопходне мјере заштите дивљачи. Настављена је сарадња са СЈБ Фоча, ДГС-ом и корисницима сусједних ловишта првенствено у циљу сузбијања криволова.

Настављена је и сарадња са сусједним корисницима ловишта, тј. са НП „Сутјеска“ и ЛУ „Бакић“.

У протеклој ловној години нису забиљежене штетета од дивљачи.

Када су у питању штете на дивљачи, највећи проблем, поред криволова и предатора, и даље нам представљају пси луталице, на шта смо више пута указивали. Штете су нарочито изражене у репродуктивном периоду код срнеће дивљачи.

Што се тиче одстрела дивљачи, може се констатовати да није остварен у планираном обиму. Упркос изванредним условима за лов у нашем ловишту, велики проблем страним ловцима представља немогућност износа трофеја изван државних граница (нису имплементирани CITES споразум и Бернска конвенција). И поред наведеног проблема, организовали смо значајан број успјешних ловова, те у свијет послали лијепу слику о ловно-туристичкој понуди ловишта „Врбница“, као и о природним љепотама општине Фоча.

ИНФОРМАЦИЈА О ФИНАНСИЈСКОМ ПОСЛОВАЊУ ЗА 2024. ГОДИНУ

1. Укупан приход у 2024. години је	13.732.509KM
2. Укупан расход у 2024. години је	13.663.135 KM
3. Нето добит у 2024. години је	69375 KM
4. Просјечни лични доходак у нето износу по раднику	1430 KM

ПРЕГЛЕД РАДНЕ СНАГЕ

КВАЛИФИКАЦИЈА	БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ		УКУПНО
	МУШКИ ПОЛ	ЖЕНСКИ ПОЛ	
ВСС	27	5	32
ВИША ШКОЛА		1	1
СРЕДЊА ШКОЛА	112	10	122
ОСНОВНА ШКОЛА	8	1	9
ВКВ	1		1
КВ	45	4	49
УКУПНО	193	21	214

4. ИНФОРМАЦИЈА О СТАЊУ У ОБЛАСТИ ШУМАРСТВА ЗА 2024. ГОДИНУ- Јавна установа Национални парк „Сутјеска”Тјентиште

УВОД

Национални парк „Сутјеска” је шумско подручје које се одликује значајним шумским екосистемима добре очуваности и природног састава као и другим природним вриједностима и културно историјским наслађем те као цјелина има посебну друштвену вриједност и значај за развој Републике Српске.

Површина Националног парка износи 16.052,34 ха, а треба напоменути да Национални парк газдује са посебним ловиштем „Зеленгора” чија површина износи 49.106,00 ха.

Од 16.052,34 ха колика је укупна површина Парка на шуме и шумско земљиште отпада 10.595,2 ха а преостала површина од 6.654,8 ха су планински пашњаци, ливаде, голети изнад горње границе шумовитости (клековине бора и друго растиње).

Преглед површина по категоријама шума:

- Високе шуме са природном обновом 8.235,00 ха
- Шумске културе 59,90 ха
- Издавачке шуме 193,00 ха
- Голети испод горње границе шумовитости 175,10 ха
- Непродуктивне површине у шумарском погледу 1.089,20 ха

Од 01.08.2011. године Национални парк „Сутјеска“ послује као Јавна установа. Новим Законом национални парк је остао без главног извора прихода од кориштења шумских дрвних сортимената у редовној сјечи, осим санитарне сјече.

Национални парк „Сутјеска“ у оквиру својих дјелатности у области шумарства бави се:

- Производњом шумских дрвних сортимената у властитој режији,
- Узгојем и заштитом дивљачи,
- Изградњом и одржавањем путних комуникација.

Услугне дјелатности у области шумарства обављају приватна предузећа а те дјелатности су следеће:

- сјеча и израда дрвних сортимената
- извлачење дрвних сортимената
- транспорт дрвних сортимената
- одржавање средстава рада

Санитарно коришћење шума у 2025. години

Реализација шумских дрвних сортимената у 2024. години

	Јед. мјере	Планирано	Остварено	Индекс
Четинари	М ³	5.760	3.618	63
Лишћари	М ³	5.114	8.478	165
УКУПНО		10.874	12.096	111

Ллан релаизације шумских дрвних сортимената за 2025. годину

	Јед.мјере	Планирано
Четинари	М ³	4.888
Лишћари	М ³	5.500
УКУПНО	М ³	10.388

Приходи од реализације ШДС и прегледа радне снаге за 2024. годину

Година	Приход (КМ)	Број запослених у служби
2024	1.168,236,00	9

Извршење плана шумско-узгојних радова у 2024. години и план за 2025. годину

План шумско узгојних радова, као и сви други планови газдовања, по врсти и обиму за подручје Националног парка у наредном уређајном периоду од 01.01.2020. до

31.12.2029. године је производ стања шума и шумског земљишта, циљева газдовања по газдинским класама, утврђеног обима сјеча и важећих законских прописа. На основу предљих поставки утврђен је и у наредном излагању приказан план шумско узгојних радова.

Обнова шума

Избор најповољнијих метода природног обнављања се врши на основу биолошко-еколошких аспеката. Под мјерама природног обнављања се подразумевају сјече које се изводе у шуми у времену када она достигне доба физиолошке зрелости. Циљ ових сјеча је да се на мјесту посјечених стабала старе састојине формира нова, млада састојина.

Обнављање шума представља оснивање нових младих састојина на мјесту постојећих, природним (подмлађивањем) или вјештачким путем. Под природним обнављањем се подразумева настајање нове, младе састојине на мјесту посјечене старе састојине, осјемењавањем сјеменом стабала која се налазе на предметној површини или у њеној непосредној близини (генеративно подмлађивање) или појавом изданка и избојка из пањева и жила посјечених стабала (вегетативно подмлађивање).

Природно обнављање шума може да буде контролисано. Спонтано природно обнављање је дуготрајан биолошки процес који се у шуми одвија без утицаја човјека, при коме опстају најјаче, али не и најквалитетније и највриједније индивидуе и врсте дрвећа. Контролисано природно обнављање иницира, води и усмјерава човјек разним методама сјеча и обнове, чиме се стварају повољни услови за појаву и развој подмлатка. Овај начин се примјењује ради убрзања процеса природног обнављања и његовог усмјеравања у одређеном току, како би се добила жељена састојина. Успјех природног обнављања зависи од биолошких својстава дрвећа, састојинског стања и услова средине. Процес природног обнављања почиње припремом састојине за обнову. Стварање повољних услова за успјешно природно обнављање је дуготрајан процес који се одвија током читавог живота састојине примјеном правилних и редовних мјера његе.

Вјештачко обнављање је оснивање нове младе шуме на мјесту уклоњене или под одређеним склопом старе састојине, сјетвом сјемена или садњом садница. Примјењује се у случају неуспјешног природног обнављања, као допуна природном подмлађивању, у случајевима када, из било ког разлога, жели да се замјени врста или оснивање нових шума на обешумљеним теренима у оквиру природног ареала одређене врсте.

Врста шумско узгојних радова

Полазећи од стања шума и циљева газдовања шумама на подручју Националног парка предвиђене су следеће врсте шумскоузгојних радова и то:

у високим шумама, са природном обновом и изданаčким шумама у циљу комплетирања природне обнове, ова фаза односи се на површине режима заштите III степена.

Њега шумских култура обухвата све активности на њези култура (окопавање, чишћење од непожељних врста, освјетљавање...) које ће бити подигнуте у наредном уређајном периоду, као и у класама старости шумских култура испод 1/5 опходње.

Попуњавање шумских култура врши се ако је неуспјех пошумљавања послије прве године оснивања већи од 20% или ако је дошло до „сушења“ саднице у већој групи на некој површини у култури, а попуњавање шумских култура планира се до 10% пошумљене површине. Стварне површине за попуњавање утврдиће се према записницима Комисије за колаудацију.

Њега природних састојина обухвата све прореде у развојним фазама од

летвењака до зрих састојина за сјечу по принципу позитивне селекције. Њега природних састојина проводи се редовним сјечама у оквиру предвиђеног система газдовања.

Њега природног подмлатка проводи се освјетљавањем у циљу разређивања прегустог склопа и регулисања састава састојине и уклањањем приземне флоре и жбуња и сјечом фенотипски лоших и оштећених јединки.

Обим шумскоузгојних радова планиран је на основу следећих елемената:

- У високим шумама са природном обновом у циљу комплетирања природне обнове потребно је извршити пошумљавање сјетвом сјемена одговарајућих врста или садњом одговарајућих садница аутохтоних врста дрвећа, забрањено је пошумљавање алохтоним врстама садница. Пошумљавање искључиво вршити аутохтоним врстама, сјеменом (буква, јавор) из властитих сјеменских састојина или сјеменских састојина ужег ареала НП. Садњу садница такође вршити садницама произведеним из сјемена ужег ареала НП.

Пошумљавање се планира на површини газдинске класе у складу са таксационим показатељима о броју биљака, а попуњавање и њега садница одговарајућој пошумљеној површини. У изданацким шумама пошумљавање се планира на 1/10 површине у циљу скраћивања временског периода за превођење у виши узгојни облик.

- Обим радова на њези шумских култура обухвата површину постојећих шумских култура испод таксационог прага на укупној површини и новопошумљеној површини.

У складу са предњим констатацијама планиране су следеће врсте и обим шумско узгојних радова за Национални парк:

У 2025. години вршиће се метода природног обнављања на основу биолошко - еколошких аспеката. Под мјерама природног обнављања се подразумевају сјече које се изводе у шуми у времену када она достигне доба физиолошке зрелости, циљ ових сјеча је да се на мјесту посјечених стабала старе састојине формира нова, млада састојина.

Извођење шумскоузгојних радова вршиће се на основу шумскопривредне основе и извођачког пројекта.

Врста рада	Планирано (ха)	
	За 10	Просјечногодишње
Пошумљавање садњом садница	2.98	0.30
Попуњавање пошумљених површина	0.30	0.03
Њега новоподигнутих шумских култура	2.84	0.28
Њега постојећих култура испод таксационог прага	7.45	0.75
Природна обнова	455.70	45.57

Њега природног подмлатка	455,70	45.57
--------------------------	--------	-------

Заштита шума

Заштита шума у Националном парку Сутјеска заснива се на систематској заштити подручја. Да би се овај трајни циљ остварио неопходно је константно утврђивати спољне изгледе штета (да би се утврдили њихови знаци и особине), утврђивати узрочнике насталих штета и утврдити све мјере заштите и сузбијања. Познато је да су шуме подложне опасностима од пожара, штетног дјеловања човјека и слично.

Циљ газдовања шумама у Националном парку има првенствено за циљ заштитну улогу и очување природних вриједности резервата Перућица због чега су и формиране зоне заштите.

Као методе борбе против болести шумског дрвећа углавном ће се примјењивати механичке мјере и примјена хемијских средстава.

Механичке мјере обухватају одсјецање органа у којима приземљује паразит и друге личне мјере.

Као превентивна мјера у 2025. години ће се у циљу заштите шума од поткорњака обновити постојеће клопке и повећати број клопки на цијелом подручју.

Приликом свакодневног обиласка терена, надзорници су уочили и евидентирали већи број осушених стабала као стабала смрче која су у фази сушења. Констатовано је присуство поткорњака *Ips typographus* (осмозуби смрчин поткорњак) и *Polygraphus polygraphus* L.

Бројност поткорњака, утврђена према присуству оштећења је веома велика, посебно *Polygraphus polygraphus*.

Праћење бројности је неопходно провести коришћењем феромонских клопки са феромонским препаратима постављених у стара језгра сушења, те редовном контролом сваких 14 (четрнаест) дана до краја вегетацијске сезоне.

У 2025. години поставиће се 6 (шест) клопке типа THEYSONM у виду звијезде, а у клопке ће се поставити феромонски препарати за *Ips typographus* и *Polygraphus polygraphus*.

Надзорници су у обавези да направе извјештај сваких 14 (четрнаест) дана и уносе у књигу за праћење бројности*поткорњака.

Пошто је на територији парка према Закону о националним парковима дозвољена само санитарна сјеча шуме, план санитарне сјече за 2025. годину базира се на увиду надзорника у тренутно стање и количину преломљених, изваљених, обољелих и сувих стабала, у циљу спречавања ширења болести и штеточина, те очувања здравственог стања, виталности и стабилности шумских еко-система. За ове послове надзорници унутрашњег реда воде прописане службене књиге везане за планирање санитарне сјече. Током 2022. године Главна служба за ревизију јавног сектора је провела ревизију учинка - Заштита и очување природних добара, те да су у извјештају ревизије дате детаљне препоруке за јавне установе у циљу ефикасне заштите природних добара у заштићеним подручјима, тако да ће и ове активности бити усклађене са датим препорукама.

5. ИНФОРМАЦИЈА О СТАЊУ У ЛОВАЧКОМ УДРУЖЕЊУ „БАКИЋ“ФОЧА

Ловачко удружење „Бакић“ газдује и управља спортско-рекреационим ловиштем на већем дијелу општине Фоча.

Структура површина ловишта је следећа:

- ораница	8.547 ха
- ливада и пашњака	20.261 ха
- вртова и воћњака	1.309 ха
- шуме, шикаре и шумско земљиште	46.710 ха
- голети крш	1.012 ха
- остале водене површине	487 ха
- остале површине	558 ха.

ЛУ „Бакић“ Фоча, као највеће удружење грађана у нашој општини које броји око 500 чланова (наводи се око јер стално неки долазе, а неки одлазе) доставља Вам информацију о раду за 2024. годину и до данашњег дана.

Протекла година је протекла у значајном напретку.

Од ловних активности у протеклој години у потпуности је организован лов у двије ловне сезоне и то: лов срндаћа од краја мјесеца маја па до краја мјесеца јула и лов на дивље свиње и предаторе од почетка мјесеца октобра па до краја мјесеца фебруара. Лов је протекао сасвим уредно и у складу са годишњим планом који је одобрило Министарство Републике Српске. Са задовољством констатујемо да није било повријеђених ловаца, обзиром на употребу ловачког оружја.

Проблем у ловишту нам представља појава Афричке свињске куге коју покушавамо да сузбијемо са надлежним ветеринарским станицама и препорукама министарства.

Велики проблем нам, са обзиром на наш скромни буџет, представљају надокнаде за штете од дивљачи (медвјед) коју праве локалним становницима.

У току редовне активности, заштите и прихране дивљачи, а у циљу смањења угрожавања пољопривредних усјева, у складу са могућношћу износимо у ловиште со и зрнасту храну, те набављамо и распоређујемо аутоматске хранилице како би задржали дивљач у ловишту и подаље од сеоских имања.

Контролисањем и смањењем броја штеточина и предатора са чиме штитимо пољопривредна имања и стоку, а које је стално присутно, нарочито у зимским мјесецима организовањем хајки на штеточине и предаторе.

Такође, активности за комерцијални лов смо подигли на виши ниво са све већим бројем страних ловаца који долазе из свих крајева свијета. Што се тиче друштвених активности, ловци су познати по ловачком дружењу. Такође, трудимо се да се одазовемо манифестацијама које организује Општина Фоча (гастро фест и др.).

Организовали смо и ловачку забаву на којој је било преко 300 ловаца и гостију гђе се дружило у касно у ноћ.

На крају ових скромних информација изражавамо спремност на потпуну сарадњу са локалном заједницом у сваком погледу, те Вас поздрављамо нашим ловачким поздравом ДОБАР ПОГЛЕД!

6. ИНФОРМАЦИЈА О СТАЊУ У ОБЛАСТИ РИБОЛОВА СРД „МЛАДИЦА“ ФОЧА ЗА 2024. ГОДИНУ

ФУНКЦИОНИСАЊЕ ДРУШТВА

Спортско-риболовно друштво „Младица“ Фоча је члан Спортско-риболовног савеза Републике Српске са сједиштем у Бања Луци.

СРД „Младица“ Фоча управља рибарским подручјем на територији Општине Фоча на основу закљученог уговора са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске.

По одлуци Предсједника Скупштине друштва сваке године се одржава редовна годишња скупштина Друштва (30 делегата) на којој се усваја извјештај о раду и финансијски извјештај за претходну годину.

11.04.2024. године смо одржали редовну годишњу извјештајну скупштину на којој су између осталог усвојени Извјештај о раду и Финансијски извјештај за претходну 2023. годину, као и План рада друштва за 2024. годину.

ПОРИБЉАВАЊЕ

У 2024. години СРД „Младица“ Фоча је извршило порибљавање својих риболовних вода са млађи поточне пастрмке из програма „Ревитализација ријеке Дрине и њених притока – ХЕ Вишеград“, укупне тежине 300 кг. Порибљавање је извршено 15.04.2024. године са 300 кг поточне пастрмке дужине 10-20 цм на ријеци Бистрици.

МАЛА ШКОЛА РИБОЛОВА

Организовали смо петодневну „Малу школу риболова 2024“ за дјецу старости од 4 до 14 година у Фочи и у сарадњи са УГ „Миљевина“ из Миљевине и том приликом смо подјелили чланске карте и пригодне поклоне за укупно 18 полазника школе риболова. Том приликом су дјечаци имали прилику да науче о основама риболова (техникама риболова, потребној риболовачкој опреми и прибору, начинима везивања и монтирања опреме за пецање, врстама риба које насељавају наше ријеке, ријечице и потоке). Практична настава за полазнике из Фоче је одржана на ријекама Ћехотина и Дрина, а за полазнике из МЗ Миљевина је одржана на рибњаку у Јелечу.

ЧЛАНСТВО

У току 2024. године СРД „Младица“ Фоча годишњу чланарину за спортски риболов је уплатило 132 риболовца (чланова), различитих старосних група за лица са мјестом пребивалишта у Фочи. Поред годишњих дозвола издато је укупно 155 дневних, седмичних, мјесечних и сезонских дозвола за спортски риболов лицима која немају личну карту издату у Фочи.

ТАКМИЧЕЊА

Одржали смо и друштвено такмичење у дисциплини „Лов рибе удицом на пловак“ у категорији Сениори (10 такмичара), па су додјељене дипломе, пехари и вриједне робне награде. Прво мјесто је освојио Зоран Симић, друго Сањин Њуховић и трећи је био Зоран Саламадија. Побједницима су уручене дипломе, пехари и робне награде.

Наши чланови који су освојили прва три мјеста на друштвеном такмичењу су учествовали на такмичењима која организује Спортско риболовни савез Републике Српске и Друштва чланице поменутог савеза, као и друштва из градова и општина из Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

СРД „Младица“ Фоча организовало је 30.11. и 1.12.2024. „ХУКО-ХУКО КУП 2024“ – лов младице вјештачким мамцима са обале“ на ријеци Дрини, на којем је учествовало 65 такмичара из земаља бивше Југославије и Русије. Прво мјесто је освојио Сениша Јанковић из Братунца са уловом Младице од 86 цм, друго мјесто је припало Бојану Давидовићу из Братунца са уловом од 60 цм, а трећи је био Славко Короман са Пала са уловом од 60 цм. Између другог и трећег мјеста због улова исте дужине је одлучено извлачењем имена из „шешира“. Награђени су и најстарији такмичар на Куп-у Ранко Поповић из Фоче, најмлађи такмичар Енис Жигић из Праче, а награда за „Најбољи такмичарски пар из кафане“ припала је Бобану Дрињаку и Радмилу Симићу из Фоче, пригодне поклоне је добила и најљепша на такмичењу и једина дама такмичар Милена Лакетић из Црне Горе.

Чланови нашег друштва су учествовали на следећим такмичењима у организацији Спортско риболовног савеза Републике Српске, такмичењима удружења из Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине.

- 4. првенство Републике Српске у СПИН дисциплини (Лов рибе умјетним мамцима са обале 2024. године) на ријеци Крупи, Бања Лука
- Куп дринских градова 2024. године на ријеци Дрини у дисциплини (Лов рибе удицом на пловак), општина Братунац
- Куп Републике Српске на ријеци Дрини у дисциплини (Лов рибе удицом на пловак), општина Вишеград
- Младичарски куп на ријеци Дрини у дисциплини (Лов рибе умјетним мамцима са обале), општина Устиколина

На поменутих такмичењима изостали су значајнији резултати.

ЗАШТИТА РИБЉЕГ ФОНДА

У циљу заштите рибљег фонда и његовог очувања СРД „Младица“ Фоча је преко своје рибочуварске службе која броји једног рибочувара стално запосленог, затим једног волонтера рибочувара и уз ангажовање чланова Друштва у великој мјери онемогућило криволов на подручју којим газдује, првенствено у вријеме мријеста свих рибљих врста, велики труд се улаже у заштиту рибље врсте младица. Приликом дежурства имали смо и подршку ПУ Фоча. Огромна дужина водног тока око 240 км и 17 ријека, рјечица и потока које сваке године добијамо на кориштење је велики терет за број рибочувара и рибочувара-волонтера које тренутно имамо. Указује се велика потреба за запошљавањем бар два рибочувара која би са својом функцијом могли да понесу још шест рибочувара волонтера, а средства за запошљавање истих нисмо у могућности да обезбједимо. У рјешавању овог проблема нам је потребна помоћ и разумјевање Начелника Општине Фоча, јер овакво природно богатство које има наша општина, заслужује и огромну пажњу и заштиту.

ФИНАНСИРАЊЕ ДРУШТВА

СРД „Младица“ Фоча се углавном финансира од продаје риболовних дозвола, уговора са малим хидроелектранама које се налазе на нашим ријекама које су у обавези да нам врше накнаду за очување рибљег фонда, Спортско риболовног савеза Републике Српске, Агенције за аграрна плаћања, вјерних спонзора нашег друштва и Општине Фоча.

Што се тиче финансијског пословања настојале су се испунити планиране активности и сматрамо да смо прилично активно извршили повјерени задатак у 2024. години.

Спортски поздрав, БИСТРО!

7. ИНФОРМАЦИЈА О СТАЊУ У ОБЛАСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ И РУРАЛНОГ РАЗВОЈА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ФОЧА ЗА 2024. ГОДИНУ

На основу програма рада СО Фоча, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности подноси Информацију о стању у области пољопривреде за претходну годину на основу документације коју посједујемо и информације које смо обезбједили од пољопривредних субјеката.

Скупштина општине Фоча је дана 30.01.2024. године усвојила Стратегију развоја пољопривреде и руралног подручја Општине Фоча за период 2023-2027. годину.

Стратегија развоја пољопривреде и руралног подручја Општине Фоча за период 2023-2027. године израђена уз подршку FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations).

Развој пољопривреде и села један је од стратешких дугорочних циљева економског развоја општине Фоча. То одређује заснива се на природним ресурсима, који пружају велике могућности за развој сточарства, воћарства и повртларских култура. Ако се томе дода и туризам, као посебан вид привредне активности за који општина Фоча има изванредне услове које пружају национални парк „Сутјеска“ и рафтинг ријеком Таром и Дрином, стратегија руралног развоја показује пуну оправданост.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Пољопривредна производња општине Фоча је дефинисана својим географским положајем, затим еколошким, земљишним, прерађивачким, потрошачким и осталим капацитетима. Такође пољопривредну производњу треба посматрати у контексту општег амбијента у привреди, као и генерално општег стања у општини, РС и БиХ, јер процјена је да стање у привреди има значајан утицај у пољопривреди.

Од укупне површине општине Фоча 111.524 ха, обрадиво пољопривредно земљиште чини 20.382 ха, а структура је:

- оранице 3.447 ха
- воћњаци 2.734 ха
- ливаде 14.201 ха
- Укупно: 20.382 ха

Полазећи од стратешких докумената (Стратегија развоја општине Фоча и Визија развоја), те анализирајући климатске, земљишне и остале природне услове на општини Фоча, може се закључити да најповољније услове има:

- Сточарска производња,
- Воћарска производња,
- Ратарска производња,
- Повртларска производња

Наша општина је богата самониклим љековитим биљем, шумским плодовима и гљивама, те постоји традиција скупљања, сушења, чувања и паковања истог и становништво остварује значајан доходак од ове дјелатности.

Законом о измјенама и допунама закона о пољопривредним задругама од 02.12.2009. године је речено да „Непокретности уписане у јавним евиденцијама као државна, односно друштвена својина с правом коришћења, управљања и располагања у корист задруге, после завршетка стечајних поступака, а што је остало након продаје у стечајном поступку, уписане су као својина на управљању и располагању општине Фоча.

Поред дијела имовине од бивше ЗЗ „Зеленгора“ Фоча, такође имовина која је остала након провођења ликвидационог поступка у задрузи ЕКО – Фоча је пренешена на општину Фоча. Тај поступак ликвидације задруге ЕКО – Фоча је завршен у току 2018 године.

Општина Фоча је 25.12.2017, године дала, после проведене лицитације, у закуп пољопривредно земљиште које се налази у мјесту Козја Лука Пољопривредној задрузи „Kozja Luka premium“ са сједиштем у Козјој Луци. Површина овог пољопривредног земљишта је 76.345 м². и дато је на период од 15 година.

У првој години додјеле закупа земљишта од стране Општине Фоча, пољопривредна задруга „Kozja Luka premium“ је извршила „крчење“ терена, ограђивање, припрему земљишта за засаде и др. уз улагања значајних финансијских средстава.

На основу извјештаја о раду Пољопривредне задруге „Козја Лука premium“ који су доставили 28.05.2025. године наводе да су у 2024. години имали проблема са становницима МЗ Козја Лука гдје је дошло до разваљивања оgrade и капије на парцелама које су дате у закуп како би пуштали коње и осталу стоку. Из тих разлога у 2024. години нису ништа успјели да реализују од планираних радова. Напомињу да је у међувремену дошло до судског спора који би требао да буде рјешен у току 2025. године.

ПРАВНИ СУБЈЕКТИ ИЗ ОБЛАСТИ ПОЉОПРИВРЕДЕ

На подручју општине Фоча је до сада регистровано 4 правна лица, а то су:

- „БОЛЕТУС“ – Фоча, који запошљава 23 радника и бави се откупом и прерадом пољопривредних и шумских производа и значајан је извозник на инострано тржиште. Укупан приход у 2024. години је био 5.783.076 КМ.

- ПЈ „ДРИНА“ – Фоча у оквиру КПЗ, запошљава 8 радника на економији и бави се узгојем и товом свиња, производњом конзумних јаја, производњом млијека и производњом јагњади. Своје производе пласира на тржиште општине и регије. Физички обим производње је: 1948 предтовљеника, 356 товљеника, 36 телади, 75 јагњади, 662.790 ком. јаја, 66.789 лит. млијека,

- „СЕЗОНА“ Д.о.о. - Фоча, запошљава 5 радника и бави се откупом пољопривредних и шумских производа. Укупан приход у 2024. години је био 695,818 КМ. Откупљено је у 2024. години: 20.000 кг разних врста гљива, 15.000 кг шумских плодова (боровница, брусница, клека и шипурак), 5.000 кг говеђе коже.

- „ЕКО-ПРОЈЕКТ“ Требиње, рибњак Крупица Фоча, запошљава 3 радника, годишње произведе 20 тона млађи.

Предузеће	Укупан	Укупан	ИНД	У	Укупан	ИНД
-----------	--------	--------	-----	---	--------	-----

	приход 2023.г.	приход 2024.г.		купанрасход 2023.г.	расход 20224.г.	
„Болетус“РС	4.375,993	5.783,076	132	4.190,345	5.433,107	130
„Сезона“	471,255	695,818	148	440,060	640,313	146

Предузеће	Добит 2023.год.	Добит 2024.год.	ИНД	Губитак 2023.год.	Губитак 2024.год.	ИНД
„Болетус“РС	167,083	320,485	192	0	0	
„Сезона“	28,259	55,505	196	0	0	

Предузеће	Број зап. 2023 год.	Број зап. 2024.год	ИНД	БЛД по Рад. 2023.год.	БЛД по Рад. 2024.год.	ИНД
„Болетус“	28	23	82	1.113	1.443	130
„Сезона“	4	5	125	1.109	1.446	130

ПОЉОПРИВРЕДНА ГАЗДИНСТВА

На подручју општине Фоча је до ступања новог Правилника о регистрацији и разврставању газдинстава било регистровано преко 600 газдинстава у АПИФ-у. У 2024. години ажурирање података извршило је 400 пољопривредних произвођача, и то оних који остварују подстицај из Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села Републике Српске као и Правилника о подстицајима на подручју општине Фоча. Наиме, после ступања на снагу Правилника о разврставању породичних пољопривредних газдинстава на комерцијална и некомерцијална газдинства знатан број газдинстава се определијелио на регистровање код Завода за запошљавање, гдје имају здравствену заштиту. По новом правилнику газдинства могу бити комерцијална и некомерцијална. Комерцијална газдинства су обавезна уплаћивати ПИО и здравствено осигурање. Некомерцијална газдинства су обавезна уплаћивати Здравствено осигурање уколико су на евиденцији Завода за запошљавање Републике Српске а 1 % на бруто примања ако су запослени или 1 % од исплаћене пензије за пензионере.

У овој години је била организована едукација пољопривредника у нашој општини два пута тако да су пољопривредници информисани о овим новинама код регистрације. Тренутно у општини је регистровано 56 комерцијалних газдинстава, а остало су некомерцијална. Обавеза свих газдинстава је да се почетком године изврши обнављање регистрације газдинстава гдје се региструју евентуалне промјене у газдинствима или да се региструје да није било промјена.

Удружење пољопривредника општине Фоча је вршило анкетирање на терену општине и констатовало да у 2021. години на територији ове општине има 14.541 оваца, 1.176 крава, 24 бикова, 109 коња и 499 коза. Вјештачким осјемењавањем је обухваћено око 300 грла говеда а природним припустом 350 грла. Мјесне заједница са више од хиљаду

грала су: МЗ Брод са укупно 2.182 грла ситне и крупне стоке, МЗ Драгочава са 2.121 грла, МЗ Попов Мост 1.537, МЗ Годјено 1.424 грла, , МЗ Челиково поље 1.255 грла, МЗ Челебићи 1.185, МЗ Миљевина 1.166, МЗ Јошаница 1.056.

Кад је воћарство у питању најзаступљенија воћна врста је шљива, затим јабука, крушка, орах и трешња. Проблем код засада шљиве је знатно присуство вируса шарке шљиве (Plum rox), па одржавање постојећег броја стабала шљиве пожегаче долази у питање.

У Фочи не постоји регистрована пољопривредна аптека. Међутим, постоји неколико самосталних трговинских радњи које се баве продајом репроматеријала за пољопривреду (сјемена, вјештачка ђубрива, сточна храна, ситна и крупна механизација, алати). Мала употреба хемијских средстава за заштиту биља од болести и штеточина у пољопривредној производњи је последица све веће производње органске хране која не препоручује употребу пестицида.

У оквиру предузећа „Болетус“ ради фабрика за прераду воћа и поврћа која својим капацитетима може прерадити све тржне вишкове воћа и поврћа са подручја општине Фоча.

Предузеће „Болетус“ је на парцелама на Бараковцу формирао расадник воћних садница које даље користи у производњи воћа (сировине) у властитој производњи. Ради се о производњи: малине, купине, рибизле, ароније, сибирске боровнице, ораха итд. Из овог расадника ће моћи да се снабдијевају квалитетним садним материјалом и пољопривредна газдинства.

РЕПУБЛИЧКИ ПОДСТИЦАЈИ

У 2024. години је преко 400 пољопривредних газдинстава и правних лица из области пољопривреде користило подстицајна средства из буџета РС. Подстицаји су кориштени кроз:

1. Премија за произведено и продато млијеко,
2. Премија за узгој квалитетно-приплодне оваце и козе,
3. Премија за узгој крава у систему узгоја крава-теле,
4. Премија за музна грла,
5. Премија за узгој стеоних квалитетно-приплодних јуница.
6. Премија за узгој квалитетно-приплодних крмача и супрасних назимица,
7. Премија за производњу и узгој пчела,
8. Премија за произведено и продато воће (малина),
9. Подстицаји за капиталне инвестиције (набавка механизације, набавка пластеника, подстицајна средства физичким и правним лицима за технолошку опрему),
10. Суфинансирање премије осигурања примарне пољопривредне производње,
11. Подстицајна средства за регресивно дизел-гориво за извођење прољећних и јесењих радова у пољопривреди утврђују се у износу од 0,80 КМ/л и одобравају се за

обрадиве пољопривредне површине за које је уписан начин коришћења пољопривредног земљишта у РПГ у 2024. години,

12. Подстицајна средства за ванредне потребе и помоћи (пожар, уништавања биљака по налогу фитосанитарног инспектора због присуства карантинских штетних организама, штета од грома, вукова и паса луталица) као и демографске одрживости.

У 2024. години захтјев за остваривање републичког подстицаја Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске су поднијели:

- Премију за произведено и продато млијеко - остварило је 7 корисника, (укупна количина откупљеног млијека износи 132.145 литара x 0,28 КМ = 37.000,00 КМ),
- Премију за узгој оваца и коза - остварило је 46 пољопривредника који се баве узгојом оваца и коза (укупно 3.936 грла x 24,00 КМ/грлу = 94.464,00 КМ),
- Премија за узгој крава у систему узгоја крава-теле остварило је - 13 пољопривредника који се баве узгојом крава у систему узгоја крава-теле (118 крава x 200,00/грлу КМ = 23.600,00 КМ),
- Премија за музна грла – ову врсту подстицаја остварила су 2 пољопривредна произвођача који укупно посједују 7 крава,
- Премија за узгој јуница остварила су 3 пољопривредна произвођача (5 јуница x 200,00 КМ = 1.000,00 КМ),
- Премију за узгој свиња - остварио је 1 пољопривредни произвођач који посједује 16 крмача,
- Премија за производњу и узгој пчела - 47 корисника је предало захтјев за производњу и узгој пчела (укупно 2.511 кошница x 11,00 КМ = 27.621 КМ),
- Премија за произведено и продато воће (малина), ову врсту подстицаја остварило је 19 пољопривредних произвођача,
- Подстицаји за капиталне инвестиције (набавка механизације, набавка пластеника, подстицајна средства физичким и правним лицима за технолошку опрему), за ову врсту подстицаја остварило је 50 пољопривредника,
- 1 пољопривредник је користио суфинансирање премије осигурања,
- Регресирано дизел-гориво - 282 пољопривредника је користило регресирано дизел гориво (0,80 КМ/литар је финансијана од малопродајне цијене на свим бензинским пумпама у Фочи (одобрено регресираног дизел горива 126.877,6 литара),
- Подстицајна средства за ванредне потребе и помоћи - ову врсту подстицаја остварило је 10 пољопривредника (9 корисника је користило подстицај за штету насталу од незаштићене дивљачи-вука, а 1 корисник за дијете рођено на селу у износу од 1.000,00 КМ).

ОПШТИНСКИ ПОДСТИЦАЈИ

Правилник о условима и начину остваривања подстицаја пољопривредне производње у 2024. години на подручју општине Фоча објављен је у службеном гласнику број 06. од 04.04.2024. године. У 2024. години је 178 пољопривредних газдинстава из области пољопривреде предало захтјеве за подстицајна средства на основу Правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја пољопривредне производње у 2024. години.

За 2024. годину општина Фоча је додијелила 188.485,00КМ на име новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села. У току 2024. године у овом одјељењу је вршен и вршисе и садаперманентан мониторинг намјенског утрошка додјељених подстицаја. Мониторинг се огледа у обиласку пољопривредника, а нарочито корисника са већим новчаним износом подстицаја.

Општина Фоча је у 2024. години свим произвођачима млијека који су у систему откупа за мљекару „Пађени“ из Билеће (једино се она бави откупом на подручју општине) исплатила по 0,20 КМ/лит предатог млијека закључно са 31.12.2024. и произвођачима који предају више од 500 литара за један мјесец се исплаћује 0,25 КМ/литру за тај мјесец.

У 2024 години је остварен откуп млијека у количини од 132.145 литара. Та количина се одржава дуже вријеме и то је показатељ исправности и намјенског кориштења општинских подстицаја, иако су услови на тржишту све тежи и тежи за ову производњу због слободног увоза из европске уније.

Премија на произведено и продато млијеко остварило је 6 пољопривредних произвођача, за ове намјене додјељна су новчана средства у укупном износу 22.070.60КМ. Такође општина Фоча је у 2024. години финансирала анализу крви крава, за ову намјену додјељено је 3.670,40 КМ.

Општина је измирила све обавезе по основу подстицаја за 2024. годину.

1. Подстицаји за узгој крава у систему крава-теле:

За ове намјене додијељења су новчана средства на име подстицаја у износу од 17.280,00 КМ. И исти су остварили 15 пољопривредника. При додјели овог подстицаја главни услов је био да пољопривредници посједују 5 крава и 5 телади. Уз захтјев је потребно да приложе копије пасоша крава и телади коју издаје надлежна ветеринарска установа. Премија за узгој крава у систему узгоја крава-теле износи до 200,00 КМ/грлу. Максималан износ премије 3.500,00 КМ.

2. Подстицај за фарму оваца

За ове намјене додијељења су новчана средства на име подстицаја у износу од 42.457,00 КМ, исти су остварили 59 пољопривредника. При додјели овог подстицаја главни услов је био да основно стадо има најмање 40 оваца. Уз захтјев потребно је приложити увјерње о поријеклу стоке (пасош) коју издаје надлежна ветеринарска установа. Максималан износ премије износи 3.500,00 КМ и припадајући износ је максимално 10,00 КМ/грлу. Пољопривреднике који се баве узгојем оваца и који посједују преко 150 грла додатно су стимулисали са новчаним средствима у износу 30% од предвиђеног износа подстицаја.

3. Премија за узгој квалитетно-приплодних крмача и супрасних назимица

За ове намјене додијељења су новчана средства на име подстицаја у износу од 1.600,00 КМ. Ову врсту подстицаја остварио је један пољопривредни произвођач. При додјели овог подстицаја главни услов је био да пољопривредници посједују 10 грла крмача и супрасних назимица. Уз захтјев је потребно да приложе копије пасоша крмача и супрасних назимица коју издаје надлежна ветеринарска установа. Премија за крмача и супрасних назимице износи до 100,00 КМ/грлу. Максималан износ премије 3.500,00 КМ.

4. Премија за производњу и узгој пчела

За ове намјене додјељена су новчана средства у износу од 12.140,00 KM . Подстицај је добило 47 пчелара. Износ је био 5,00 KM по кошници и минимални број друштава које је требао посједовати власник је 30 друштава. Те податке је достављало Удружење пчелара „Полен“ Фоча.

5. Премија за произведено и предату малину

За ове намјене додјељена су новчана средства у износу од 7.329,79 KM. Подстицаје је добило 19 корисника. Основни критериј за додјелу ових подстицаја су да пољопривредници произведу на својим имањима малине које се предаје прерађивачима, најчешће хладњачама. Износ за ове подстицаје је 0,20 KM/kg произведеног, предатог воћа.

6. Инвестиције у Пољопривредну механизацију

За ове намјене додијељена су новчана средства подстицаја у износу од 68.321,21 KM. По овој основи подстицаје је добило 31 пољопривредник. Пољопривредници који су купили механизацију и по доношењу фискалних рачуна и пореских фактура одобрено им је 15% за некомерцијална газдинства и 30% за комерцијална газдинства од уложених средстава, али не више од 5.000,00 KM по кориснику.

7. Инвестиције у шталске капацитете за производњу меса и млијека

За ове намјене додијељена су новчана средства подстицаја у укупном износу од 3.500,00 KM. Ову врсту подстицаја је остварио један пољопривредник. Критеријум је био да сами пољопривредници финансирају изградњу штале и по доношењу фискалних рачуна и пореских фактура одобрено им је 15% за некомерцијална газдинства и максимално 30% за комерцијална газдинства од уложених средстава али не више од 3.500,00 KM по кориснику.

8. Улагање у пластеничку производњу

За ове намјене додијељена су новчана средства подстицаја у укупном износу од 4.321,62 KM. Ову врсту подстицаја остварила су три пољопривредника. Право на ову врсту подстицаја имали су корисници који изврше улагање у изградњу нових пластеника и набавку опреме за пластеничку производњу најмање 100 м² укупне површине. Критеријум је био да сами пољопривредници финансирају набавку пластеника и пластеничке опреме и по доношењу фискалних рачуна и пореских фактура одобрено им је 35% за некомерцијална газдинства и максимално 70% за комерцијална газдинства од укупно уложених средстава али не више од 3.500,00 KM по кориснику.

Сви ови горе наведени критеријуми задодјелу подстицаја су регулисани правилником о новчаним подстицајима за 2024. годину који је донио Начелник општине Фоча на приједлог Одјељења за привреду и друштвене дјелатности.

Удружење пољопривредника - на основу захтјева удружења пољопривредника одобрена су новчана средства у износу 3.500,00 KM за изградњу нове путне инфраструктуре Заложје до засеока Дервишићи село Брусна.

Општина Фоча учествује и у финансирању штета од заштићене и незаштићене дивљачи на шта је у 2024. години издвојила износ од 8.416,00 KM.

На основу Јавног позива о додјели сјеменског материјала за прољетну сјетву у 2024. години, право учешћа су имале незапослене особе, социјално и материјално угрожене особе са подручја општине Фоча који посједују властито пољопривредно

земљиште или њихови чланови породице. По овом Јавном позиву остварило је 105 пољопривредника, новчано учешће општине износи од 9.624,70 КМ.

РАД УДРУЖЕЊА

У сарадњи са Одјељењем за привреду и друштвене дјелатности ради више удружења, Удружење пољопривредника општине Фоча, Удружење пчелара „Полен“, Удружење жена Зеленгора и друга.

Удружење пољопривредника општине Фоча

Основни циљеви и задаци удружења су:

1. Окупљање појединаца, организација, и институција које се баве пољопривредном производњом у циљу стварања бољих услова за производњу код свих чланова, као и организованог наступа и представљања чланова удружења на тржишту робе и услуга,
2. Подстицање примјене савремених научних и технолошких достигнућа у пољопривредној производњи,
3. Стандардизација квалитета пољопривредне производње,
4. Остваривање права на новчане подстицаје са Републичког и општинског нивоа,
5. Врши и друге послове из дјелокруга рада удружења у складу са законом.

За остваривање новчаних подстицаја из буџета РС помоћ при аплицирању је радило Удружење пољопривредника са сједиштем у Фочи.

Удружење има одличну сарадњу са удружењем пчелара „Полен“ из Фоче уз помоћ њиховог предсједника и чланова урађена је база података пчелара гдје постоји увид пољопривредника који се баве производњом и узгојем пчела. Њихов број се повећава из године у годину захваљујући одличним субвенцијама које пружа Општина као и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске.

Пољопривреда је у свим стратешким и развојним документима једна од стратешких грана развоја општине Фоча. ради тога СО Фоча је и у 2025 години планирала у Буџету:

- субвенције за пољопривреду 180 000,00 КМ

Правилник о условима и начину остваривања новчаних подстицаја пољопривредне производње у 2025. години на подручју општине Фоча објављен је у службеном гласнику број 7. од 08.04.2025. године.